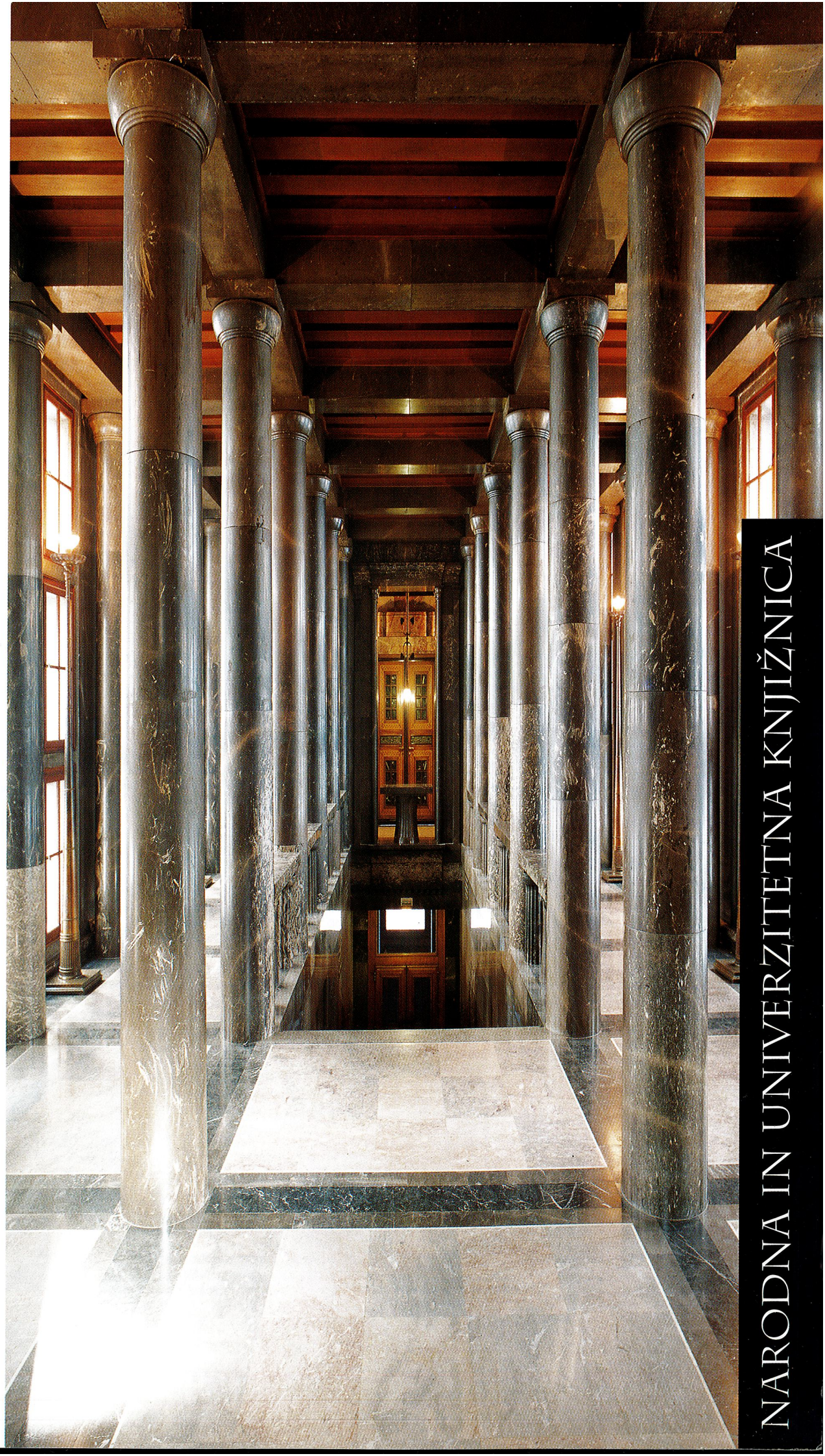

LJUBLJANA

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

LJUBLJANA

3

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

marec 2002

Knjižničarske novice 12(2002)3
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenka Jakac-Bizjak*
Glavna urednica: *Jelka Kastelic*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 640 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

IN MEMORIAM

ZLATA DIMEC (1955 – 2002)

Sredi februarja smo se za vedno poslovili od spoštovane kolegice in drage prijateljice Zlate Dimec. V Narodni in univerzitetni knjižnici je bila zaposlena skoraj 20 let. Začela je v Oddelku za imensko katalogizacijo in kmalu pokazala izredno sposobnost na področju oblikovanja strukturnih shem za pripravo bibliografskih zapisov za različne vrste knjižničnega gradiva. To se je še posebej pokazalo pri prehodu na računalniško obdelavo gradiva. Bila je posebno dober teoretični analitik in sintetik, zato ni naključje, da je bila več kot deset let redaktor vzajemnega kataloga, kjer je skrbela za konsistentnost in enotnost slovenske bibliografske baze podatkov. Težko si predstavljam, da bi jo lahko na tem področju kmalu enakovredno nadomestili. Bila je strog, a potrpežljiv in pravičen učitelj, to vedo vsi, ki so pripravljali testne zapise ali poslušali različna strokovna predavanja s področja obdelave knjižničnega gradiva. Zadnjih deset let je s svojim delom, s svojimi objavami in s prevodi bistveno zaznamovala slovensko bibliotekarstvo. Brez njenega znanja ne bi mogli nastati ne Prekat ne Značka.

Sredi devetdesetih let se je vključila v delovanje mednarodnih organizacij oziroma njihovih komisij in odborov. Bila je članica Stalnega odbora za katalogizacijo pri mednarodnem združenju bibliotekarskih društev IFLA, članica delovne skupine za prenovo mednarodnega standarda za obdelavo serijskih publikacij ISBD/S, članica delovne skupine za pripravo navodil za prikazovanje podatkov v računalniških katalogih ter članica izvršnega odbora mednarodnega konzorcija CERL. Njena zasluga je bila, da je NUK dokaj hitro pripravil bibliografske zapise za staro

sloveniko, ki so sedaj vključeni v mednarodni podatkovni bazi za ročno tiskane knjige.

V osebnih stikih je bila Zlata predvsem dobra kolegica in iskrena prijateljica, vedno pripravljena svetovati in pomagati. Imela je zelo dober občutek za ljudi, nikoli se ni zmotila pri svojih ocenah. Po njeni zaslugi smo pravilno ovrednotili delo marsikaterega sodelavca v NUK. Tako kot smo jo poznali in cenili kolegi v Sloveniji, tako so jo cenili tudi kolegi v drugih državah. S svojim poglobljenim strokovnim delom, z neumorno voljo do dela, s svojo pozitivno energijo in duhovitostjo si je pridobila prijatelje in občudovalce povsod po svetu. Z lanskega posvetovanja IFLA v Bostonu sem ji prinesla pozdrave od kolegov in univerzitetnih profesorjev za področje obdelave gradiva od Kalifornije do Italije.

V izrazih sožalja, ki smo jih dobili iz Slovenije in tujine je zvenelo veliko spoštovanje do njenega dela, a tudi toplo prijateljstvo. Kolegi iz mednarodnega konzorcija evropskih raziskovalnih knjižnic CERL so med drugim zapisali:

'The sad news of Zlata's untimely death has come as a shock to us all. In the far too few years that we were privileged to know Zlata in CERL, we rapidly came to value the professionalism and enthusiasm of her contributions, her experience and clear thinking. Equally, she became one of the team, the happy "gang", not just a colleague but also a very dear friend whose company we delighted to enjoy.'

Težko je sedaj sprejeti misel, da Zlate ni več med nami.

Ohranili jo bomo v trajnem spominu!

Vilenka Jakac-Bizjak

**ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH
DRUŠTEV SLOVENIJE
TEMA POSVETOVANJA 2002
"KNJIŽNICE IN JAVNOST"**

Bled, Festivalna dvorana,
14. – 16. oktober 2002

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije razpisuje temo strokovnega posvetovanja v letu 2002. Na seji predsedstva Zveze, dne 30. novembra 2001, smo se dogovorili, da bo naslov okvirne teme **"KNJIŽNICE IN JAVNOST"**. V letu 2001 smo namreč dobili nov Zakon o knjižničarstvu, ki prinaša precej sprememb v našo dejavnost. Knjižničarstvo opredeljuje kot javno službo, kar je posledica sprememb, ki so nastopile z razvojem naše družbe. V zakonu so definirani pojmi, kot so: knjižnična dejavnost, knjižnično gradivo, nacionalni vzajemni bibliografski sistem, namen in vrste knjižnic, pravice uporabnikov, nacionalni svet za knjižnično dejavnost in številni drugi. V času od prejšnjega zakona iz leta 1982 je v naši družbi prišlo do velikih družbenih, političnih in gospodarskih sprememb, ki so se močno odrazile tudi na področju našega delovanja, zato so navedeni pojmi dopolnjeni oziroma prilagojeni današnji informacijski družbi in bodo služili kot osnova za nadaljnji razvoj naše stroke.

Ker bi radi problematiko osvetlili z več vidikov, želimo znotraj osrednje teme podrobneje pogledati posamezne segmente, ki pomembno določajo smeri razvoja naše dejavnosti. Preveriti in po potrebi tudi na novo določiti je treba ciljne javnosti slovenskih knjižnic, ugotoviti njihove potrebe in zahteve (tudi pri skupinah uporabnikov

s posebnimi zahtevami) v zvezi s ponudbo novih servisov in storitev ter preveriti možnosti naše družbe za njihovo uresničitev v praksi. Vloga knjižnic pri ustvarjanju človeku prijazne informacijske družbe se spreminja, knjižnice dobivajo nove naloge, postajajo bistveni sestavni del informacijske infrastrukture, brez katere ni razvoja informacijske družbe. Globalizacija kot doba sodelovanja zahteva tudi od knjižnic tvorno sodelovanje v celotnem družbenem in kulturnem okolju, vendar pa morajo pri tem knjižnice ostati prepoznavne in poskrbeti za svojo promocijo. Opozorili bi radi tudi na spremembe, s katerimi se knjižnice srečujejo pri pridobivanju gradiva na novih medijih ter gradiva za uporabnike s posebnimi potrebami, kar zahteva od nas dodatno in permanentno izobraževanje tudi na področjih, ki presegajo tradicionalne okvire naše dejavnosti. Kot javni zavodi, ki pri svojem poslovanju uporabljajo javna sredstva, moramo tudi stalno spremljati in upoštevati predpise v zvezi z javnimi razpisi, skrbeti za racionalno porabo sredstev, se v ta namen združevati v konzorcije, da bi lahko v čimvečji meri zagotovili dostopnost gradiv čimširšemu krogu uporabnikov. S problematiko na področju avtorskega prava smo se na naših posvetovanjih že srečevali, vedno bolj aktualna pa postajajo tudi vprašanja licenc za dostopnost gradiv na novih medijih. Zavedati se moramo tudi, da načela prostega trga pomembno vplivajo tudi na našo dejavnost in da poleg knjižnic različne oblike informacijskih storitev posredujejo tudi ponudniki iz privatnega sektorja. Kakšne naloge imajo naše knjižnice v zvezi s pripravami na vstop v Evropo? Vprašati se moramo tudi, kako smo pri svojem delu uspešni in kakšen je odziv na naše delo v javnosti. Kakšne oblike medsebojnega sodelovanja bomo morali še poiskati, da bo naše delo uspešno in cenjeno tudi v prihodnje?

Gre torej za zelo aktualno in široko temo, zato vas vabimo k sodelovanju. Predlog svojega prispevka (naslov prispevka ter izvleček s približno 200 besedami) nam pošljite najkasneje **do 15. marca 2002** na naslov: *Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Turjaška 1, 1000 Ljubljana.*

Želimo vam veliko ustvarjalnih idej pri pisanju.

Irena Sešek,
predsednica ZBDS

SPLOŠNE KNJIŽNICE

MEDNARODNI DAN KNJIG ZA OTROKE 2002

Na mednarodni dan knjig za otroke, 2. april, sicer rojstni dan danskega pravljicarja Hansa Christiana Andersena, obide svet poslanica ene od nacionalnih sekcij IBBY – International Board on Books for Young People (Mednarodna zveza za mladinsko književnost). Letošnjo poslanico so pripravili v Avstriji. Priznana mladinska pisateljica Renate Welsh je napisala poslanico z naslovom: *Stopnice iz knjig*. Poslanico spremlja plakat, ki je delo ilustratorke Marie Blazejovskyjeve.

Avtorica poslanice, *Renate Welsh*, se je rodila 1937 na Dunaju. Za otroke in mladino je začela pisati 1969 in doslej je izšlo preko 60 njenih mladinskih knjig. S slikanicami osvaja že najmlajše bralce, otroke prevzame s fantazijskimi in realističnimi zgodbami, s problemsko tematiko sodobnih

mladostnic in mladostnikov pa si je pridobila bralce tudi v njihovih vrstah. Za svoje delo za mlade je 1992 prejela Avstrijsko častno nagrado za otroško in mladinsko literaturo.

Avtorica plakata, *Maria Blazejovsky*, rojena 1945, se je na Dunaju posvetila študiju umetnosti. Danes je svobodna umetnica, ki se ukvarja tudi z ilustracijo, za katero je prejela več nagrad. Za nekaj knjig je sama napisala tudi tekste, tako tudi za knjigo: *Ema Pipifilipi*, ki je v prevodu Polonce Kovač izšla pri založbi Didakta 1997.

Tanja Pogačar,
Knjižnica Otona Župančiča,
enota Pionirska knjižnica

POSLANICA 2002 *Renate Welsh: STOPNICE IZ KNJIG*

Otrok je sedel v vrtu, ki je bil sicer lep, a vse naokrog obdan z visokim zidom. Otrok je bil čisto sam. Ne sprašuj, kako se je znašel v vrtu, kdo je skrbel zanj in kdo mu je prinašal hrano. Tega ne vem.

Nekje morajo biti vrata v zidu, je premišljeval. Počasi je stopal ob zidu, otipaval kamne, toda našel ni nobene razpoke, nobene odprtine. Trkal je po zidu. Povsod je zvenelo enako.

Otrok se je usedel pod veliko drevo sredi vrta. Nebo je preletela jata vreščočih ptic. Nenadoma je ležala ob otroku knjiga. Otrok jo je odprl. Zagledal je veliki A in ob njem narisano avto. Na naslednji strani je bil B in ob njem narisano balon.

Ko se je otrok naučil vse črke, se je pojavila druga knjiga, nato tretja, četrta, peta. Otrok je listal po knjigah, vsaka knjiga je drugače šelestela.

DRAGOCENI FAKSIMILE SPOMINSKE KNJIGE LJUBLJANSKE PLEMIŠKE DRUŽBE SV. DIZMA V DAR KNJIŽNICAM

Duhal je knjige, vsaka knjiga je drugače dišala. Otrok je najprej bral le črke, nato so iz črk nastale besede in iz besed stavki ter končno zgodbe. Otrok je bral in bral. Jezdil je na slonih in kamelah, se s kajakom spuščal po rekah in na saneh s pasjo vprego, drsel preko ledenih pokrajin. Na kraljevem dvoru je sedel na zlatem prestolu, pri Indijancih pa na pisani odeji: predvsem pa so bili v knjigah drugi otroci, veseli in žalostni, plahi in predrzni, divji in tihi.

Ko je otrok spal, je sanjal o drugih otrocih. Ko je bral, je bil z njimi. Toda ko se je hotel dotakniti katerega od otrok, se je znašel sam in žalosten.

Potem pa se mu je porodila ideja. Iz knjig je zgradil stopnice, vedno višje, dokler ni z vrha stopnic videl preko zidu. Spodaj je bil še en vrt, v katerem je sedel drug otrok.

"Hej ti, dober dan!" je zaklical.

Otrok je hrepeneče pogledal in dvignil roke.

Otrok je stopil nazaj v svoj vrt, si naložil polno naročje knjig in se zopet povzpел na zid. Drugi otrok je skrival obraz v dlani in jokal.

"Pazi!" je zaklical otrok. Spuščal je knjigo za knjigo. Kot ptice so počasi pristale v travi. Sedemkrat je moral prinesiti knjige, da je drugi otrok lahko naredil stopnice na svoji strani zidu. Previdno, korak za korakom se je vzpenjal.

Otroka sta si podala roke, se objela in se smejala.

Nato sta skupaj sedela na zidu in bingljala z nogami.

prevedla:
Tanja Pogačar,
Knjižnica Otona Župančiča,
enota Pionirska knjižnica

Letošnji slovenski kulturni praznik je bil za pet knjižnic na Dolenjskem prav gotovo posebno prazničen - Krka, tovarna zdravil iz Novega mesta, jim je kupila dragoceni faksimilirani natis Spominske knjige ljubljanske plemiške družbe sv. Dizma.

Miloš Kovačič, predsednik uprave in generalni direktor Krke, je 6. februarja 2002 v Viteški dvorani gradu Otočec svečano izročil faksimile s spremnima študijskima knjigama ter Katalogom knjižnice Janeza Vajkarda Valvasorja naslednjim obdarovankam: osrednji splošni knjižnici na Dolenjskem, tj. Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, knjižnici Kolegiatnega kapitlja v Novem mestu, knjižnici Frančiškanskega samostana v Novem mestu, knjižnici Kartuzijanskega samostana Pleterje ter knjižnici Galerije Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki.

Ta znamenita nova knjiga ni le velika obogatitev domoznanske knjižne in slikovne zbirke, ampak je z lepim dejanjem Krke našla pot med najširši krog ljudi na Dolenjskem – podarjena je bila namreč petim različnim kulturnim ustanovam oz. njihovim knjižnicam, od splošne do zelo specialnih.

Tudi Fundacija Janeza Vajkarda Valvasorja, izdajateljica pomembne novosti, je lani na gradu Geverkenek v Idriji osemdesetim slovenskim knjižnicam v študijske namene podarila dva spremna študijska zvezka k faksimilu ter tako poudarila, da tovrstne knjižne izdaje niso in ne smejo biti zgolj arhivalije, temveč so namenjene ljudem, njihovemu raziskovalnemu delu in študiju.

S faksimilom Spominske knjige ljubljanske plemiške družbe, hranjene v

Arhivu Republike Slovenije, smo Slovenci dobili vpogled v doslej malo poznan del lastne preteklosti: v življenje plemstva pri nas ter v kulturno raven Slovencev v 18. stoletju. Knjiga je prava mala enciklopedija poznobaročne likovne ustvarjalnosti na Slovenskem.

Ljubljanska plemiška družba sv. Dizma (zavetnik na smrt obsojenih), katere ustanovitelj je bil Sigmund pl. Künpach, upravitelj idrijskega rudnika živega srebra, ni združevala samo ljubljanskega niti zgolj plemstva dežele Kranjske, a je v Ljubljani imela svoj sedež, v novi stolnici pa oltar in grobnico. Med njenimi člani je živela jasna zavest pripadnosti temu mestu, ki mu je prav ta družba vtisnila samosvoj pečat baročne kulture, na katero je mesto še danes ponosno.

Spominska knjiga te družbe je nastajala sto trinajst let in je delo več slikarjev, od Antona Trosta, Jerneja Ramschissla, Matija Greyscherja idr. sredi 18. stoletja.

Fundacija J. V. Valvasorja je tako s faksimiliranim natisom t. i. visoke pesmi iluminiranega rokopisa na Slovenskem opravila neprecenljivo delo. Kot je dejal Lojze Gostiša, nosilec projekta, urednik in oblikovalec knjige, so priprave za natis trajale osem let. Natis kodeksa je bilo nadvse zahtevno in posledično tudi drago dejanje – natisa v šestih barvah v Sloveniji namreč ni bilo možno izvesti, prav tako ne vezave. Prvotno je bila knjiga vezana v črn žamet in obogatena s srebrnim okovjem, ne ve pa se, kakšni sta bili ornamentika okovja in obreza. Pri sedanji vezavi je oblika kovinskih oblog v skladu s slogovnim občutjem časa, v katerem je Spominska knjiga nastajala, srebrna obreza pa je usklajena s hladno tonaliteto srebra in črnine, kot je zapisal urednik knjige.

Faksimile v dvestotih oštevilčenih, od notarja overovljenih izvodih, spremljata dve že omenjeni študijski knjigi, od katerih prva obsega

transkripcijo besedila, prevod in spremno gradivo, druga pa je knjiga razprav.

Eden od dvestotih izvodov Spominske knjige ljubljanske plemiške družbe sv. Dizma je torej našel svoje mesto v novomeški Knjižnici Mirana Jarca, kjer je varno spravljeno, a vedno na razpolago za ogled ali raziskovalno delo.

Krki, tovarni zdravil, se najlepše zahvalujemo za dragoceni dar. Takšnih prelepih dejanj in vzpodbud si v knjižnicah, pri našem kulturno-izobraževalnem poslanstvu, želimo še več.

Darja Peperko,
Knjižnica Mirana Jarca
Novo mesto

PREDSTAVITEV OBČIN SKOZI KNJIGE

Območje, ki ga pokriva s svojim delovanjem Knjižnica Mirana Jarca zajema nad 61.000 prebivalcev. Leta 1995 sta nastali dve novi občini poleg MO Novo mesto, Škocjan in Šentjernej, leta 1999 pa še Mirna Peč, Žužemberk, in Dolenjske Toplice. Knjižnica kljub vsem mogočim aktivnostim od individualnih pogovorov z župani, prisostvovanju sejam občinskih svetov, sestankih z MK RS in občinami, s predlogi sporazumov in dogovorov o sofinanciranju, ki so ostali nepodpisani po predalih, ni uspela urediti sofinanciranja matične ustanove knjižnice vseh občin. S hudimi mukami smo dosegli najprej sofinanciranje bibliobusa po številu postajališč v posamezni občini. Občini, ki sta nastali prvi Škocjan in Šentjernej pa sta vzorno skrbeli za svoji enoti krajevnih knjižnic. Boljše osnove za sofinanciranje matične ustanove kot celote nam je ponudil novi zakon o

knjižničarstvu. Z regijskega posveta za Dolenjsko, ki ga je organiziralo MK RS dne, 15.2.2002 v Novem mestu v zvezi z novim zakonom o knjižničarstvu, smo odšli optimistično, da bomo morda našli skupen jezik tudi z ostalimi občinami in razbremenili ustanoviteljico MO Novo mesto, ki je do sedaj pokrivala financiranje matične ustanove v celoti, s prej navedenimi izjemami.

Naše izhodišče v lanskem letu, ko se je rodila ideja, da bi predstavljali občine skozi knjige je bilo, da se občine med seboj ne poznajo dovolj, da ne poznajo delovanja knjižnice, njenega pomena in vseh možnosti, ki jim jih lahko ponudi, da boljše poznavanje lahko obrodi boljše sodelovanje. Prva občina, ki smo jo predstavili je bila občina Dolenjske Toplice skozi knjigo Včeraj Toplica danes Dolenjske Toplice avtorice Mojce Kranjc. V kulturnem programu je nastopil njihov pevski zbor, večer pa je obogatila razstava fotografij Dolenjskih Toplic skozi čas Rajka Henigmana, ki je odstopil iz svoje bogate fotografske zbirke tudi fotografije za prej omenjeno knjigo. Drugo razstavo je pripravila knjižnica iz knjižnega in neknjižnega gradiva iz svojega fonda o Dolenjskih Toplicah, da je pokazala, kakšno raznovrstno bogastvo hrani. Prireditve so se udeležili: iz Dolenjskih Toplic Alojz Puhani, podžupan, iz MO Novo mesto Adolf Zupan, podžupan iz Škocjana pa župan Janez Povšič. Vsi so imeli priliko tudi nagovoriti občinstvo, predvsem pa so si bili enotni, da je pobuda knjižnice za take vrste prireditve pohvalna ter da si želijo dobrega sodelovanja med seboj in s knjižnico, saj bo tudi v okviru regije potrebno rešiti celo vrsto skupnih vprašanj. Edina slabost večera je bila maloštevilna publika. To smo pripisovali temu, da je knjiga že bila predstavljena v samih Dolenjskih Toplicah skupaj z razstavo in morda

neugodnemu terminu (15. november 2001).

Vseeno se nismo vdali na pol poti. Že naslednja prireditve, ki je bila 14.2.2002 je več kot izpolnila vsa naša pričakovanja. Na samo prireditve je prišlo preko 100 obiskovalcev, ki so s ponosom in zanimanjem sledili programu. Iz prve prireditve smo se naučili marsikaj. Uporabili smo enako obveščanje in sicer v poštne nabiralnike gospodinjstev smo dali raznesti čez 1100 mesečnih napovednikov, od tega 600 v sam Šentjernej. Pri čemer je taka distribucija letakov cenejša kot poštnina, kuverte in delo, ki bi ga morali v to vložiti. Posebej z osebnimi vabili smo vabili ugledne kulturnike Novega mesta, Občina Šentjernej pa ostale župane, gospodarstvenike, svoje svetnike in kulturne delavce. Preko radia, lokalnega časopisa in televizije smo obveščali vso ostalo potencialno publiko. Odločili smo se, da bomo predstavili več knjig, da bi lahko čimbolj celovito predstavili občino. Avtorji in uredniki knjig so spregovorili o vsebinah: o Šentjerneju na starih razglednicah (Brane Penca: Lepšega kraja nej, ku je Šentjern), o naravni in kulturni dediščini - Zbornik župnije Šentjernej (Marinka Dražumerič), o etnološkem izročilu (Slavica Mencin: Petelinovi zapiski o Šentjerneju in okolici), diapozitive z motivi Šentjerneja je pripravil in predvajal Pavel Turk, o Kartuziji Pleterje pa Jože Simončič. Pesnik, domačin Jože Grgovič je bral svoje pesmi, zapel pa Šentjernejski oktet. Knjižnica je spet pripravila spremno razstavo s knjižnim in neknjižnim gradivom z naslovom "Lepšega kraja nej, ku je Šentjern". Prireditve smo naslovili Spoznajmo občino Šentjernej skozi knjigo, sliko, pesem, besedo. Pogostitev je pripravil poleg knjižnice in občine še aktiv kmečkih žena s posebnostmi domače šentjernejske peke. Žal nam je bilo samo, da se nam ni pridružilo več Novomeščanov.

Obe prireditvi je povezovala in vodila Jadranka Zupančič.

Naslednjo občina, ki jo bomo predstavili je Žužemberk. Planiramo, da bomo do polletja predstavili vse občine našega območja. In morda bomo ob koncu leta že lahko poročali o pozitivnih konkretnih rezultatih take oblike sodelovanja z občinami.

Andreja Pleničar,
Knjižnica Mirana Jarca
Novo mesto

VRTEC IN ŠOLA NA OBISKU V KNJIŽNICI

V februarju, mesecu kulture, sva knjižničarki z Oddelka za otroke in mladino Matične knjižnice Izola, Nives Kaligarič in Špela Pahor, pripravili za otroke iz vrtcev Školjka in Livade predstavitev knjižnice in ure pravljic. V prostoru starega italijanskega vrtca v Drevoredu 1. maja 9, kjer ima knjižnica skladišče in pravljичno sobo, se je zvrstilo 12 skupin, skupno 211 otrok v starosti od 3 do 6 let, ki so jih spremljale njihove vzgojiteljice in varuhinje.

Z otroci sva se pogovarjali o knjižnici in o knjigah. Pripovedovali sva jim tudi pravljice o Predrznem tatu, O pastirčku in debeli uši, o Leni in Čivku in o Kralju, ki ni maral rumene barve. Skupaj smo se pozabavali tudi z reševanjem ugank iz knjige Šviga švaga, čez dva praga. Junake iz pravljic so otroci potem na svoj igriv in sproščen način še upodobili. Uporabljali so papir, lepilo, barvice, voščenke, flomastre in bleščice. Nagledali so se slikanic, se igrali, zapeli in zaigrali na lesene ljudske inštrumente. Pa še posladkali so se z bonboni in veseli odšli nazaj v vrtec.

Knjižnico je obiskala tudi skupina petnajstih šestošolcev iz osnovne šole

Vojke Šmuc. Predstavitev knjižnice in dejavnosti v njej sta pripravili ravnateljica Marina Hrs in Maja Gregorovič. Otrokom sta predstavili vlogo in pomen knjižnic ter zakonske temelje za delovanje knjižnic. Spoznali so, da knjižnice delimo na šolske, visokošolske, splošnoizobraževalne, specialne in narodno. Povedali sta jim tudi, kako so organizirane splošnoizobraževalne knjižnice in kako so knjižnice financirane. Izvedeli so, kaj je knjižno in kaj neknjižno gradivo, da knjižnice gradivo pridobivajo z nakupom, darom ali zamenjavo ter da je gradivo po policah razporejeno po strokah. Poučili so se o pogojih za vpis ter o poslovniku in ceniku, ki veljata v knjižnici. Predstavili sta še dejavnosti, ki jih poleg nabave, strokovne obdelave, hranjenja in izposojanja gradiva opravljamo v okviru Matične knjižnice Izola, to so Borza znanja, Središče za samostojno učenje in študijski krožki.

Omenili sta tudi anketo o zadovoljstvu uporabnikov, ki je bila izvedena v prejšnjem letu. Rezultati te ankete dovolj jasno govorijo o pomenu, ki ga ima Matična knjižnica Izola za prebivalce mesta in okolice: 34% anketiranih bralcev prihaja v knjižnico zaradi izposoje, 23% bralcev zaradi prebiranja časopisov in knjig v čitalnici, 14% bralcev poizveduje po knjižnih novostih, 11% obiskovalcev prihaja zaradi uporabe interneta, ostali pa knjižnico obiskujejo zaradi srečevanja s prijatelji, učenja v Središču za samostojno učenje ali zaradi Borze znanja. Do 15 minut se v knjižnici zadržuje le 6% obiskovalcev, od 15 do 30 minut ostane tu 30% obiskovalcev, od 30 minut do 1 ure 32% obiskovalcev, več kot 1 uro pa ostane v knjižnici kar 32% bralcev.

Knjižnica tako obliko vzgoje mladih bralcev izvaja že vrsto let. Tako zanje kot za nas so te urice knjižne in knjižnične vzgoje prijetne, zanimive in poučne. Letos smo se vsakokrat razšli

z željo, da bi se pogosteje srečevali in se drug od drugega učili.

Špela Pahor,
Matična Knjižnica Izola

MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA

Tudi v letošnjem šolskem letu so otroci v šolskih in splošnoizobraževalnih knjižnicah v Sloveniji izbirali svojo najljubšo knjigo.

Nalogo organizirati zbiranje glasov za najljubšo knjigo leta je za obalno področje prevzela Matična knjižnica Izola. Vabilo za sodelovanje smo poslali na več kot 25 naslovov: v slovenske in italijanske šolske knjižnice in v splošnoizobraževalne knjižnice, ki delujejo v mestih in vaseh v občinah Koper, Izola in Piran.

Letos se je v akcijo vključilo le 5 osnovnošolskih knjižnic (lani 9) iz OŠ Dušana Bordona Koper, OŠ Pinka Tomažiča Koper, OŠ Prade, OŠ Livade iz Izole in OŠ v Dekanih. Sodelovala sta še Oddelka za otroke in mladino v Mestni knjižnici Piran in Matični knjižnici Izola. V akciji zbiranja glasov za mojo najljubšo knjigo je sodelovalo točno 666 otrok.

Otroci so lahko oddali dva glasova: za najljubšo knjigo slovenskega avtorja in najljubšo v slovenščino prevedeno knjigo. Vendar so nekateri to spregledali in glasovali za dve knjigi tujega avtorja ali za eno knjigo v slovenskem in eno v italijanskem jeziku. Tu in tam je bil na kateri izmed glasovnic zapisan le po en naslov, nekateri pa so naštel kar več, celo do 10 naslovov najljubših knjig ali naslov zbirke. Pri vsaki glasovnici smo upoštevali le dva glasova za knjigo v slovenskem jeziku in sicer tudi, če sta bili obe knjigi v slovenščino le prevedeni.

Največ glasov (278) so dobile knjige avtorice J.K. Rowling *Kamen*

modrosti, Dvorana skrivnosti, Jetnik iz Azkabana in Ognjeni kelih ali Harry Potter, kot so otroci na kratko zapisali na glasovnico. Kot kaže, navdušenje nad temi knjigami narašča, saj so lani dobile le 123 glasov, v akciji pa je prejšnje leto v teh občinah sodelovalo kar 1053 otrok! Vsi ostali glasovi so precej razpršeni.

Med deli domačih avtorjev je največ glasov – 23 – dobila knjiga *Drejček in trije marsovčki* avtorja Vida Pečjaka. Priljubljena dela domačih pisateljev so še *Pestrna* Franceta Bevka, *Tajno društvo PGC* Antona Ingoliča, *knjige o Anici* Dese Muck, mlajši otroci pa imajo radi *Muco Copatarico* Ele Peroci in *Pedenjpeda* Nika Grafenauerja.

Med deli tujih avtorjev je še vedno priljubljena *Matilda* Roalda Dahla, *Pika Nogavička* Astrid Lindgrenove in *Zgodbe o Francu* Christine Nostlingerjeve.

Zbirke, ki jih otroci najraje berejo, pa so slovenska *Zvesti prijatelji* in tuje *Kurja polt*, *Novohlačniki* ter *Pet prijateljev*.

Kakšen pa bo izid glasovanja, ko bodo preštete vse glasovnice, zbrane po Sloveniji in v zamejstvu, bomo izvedeli aprila, ko praznujemo dan knjige.

Vsem otrokom in njihovim prizadevnim knjižničarkam se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje!

Špela Pahor,
Matična knjižnica Izola

KNJIŽNE ČAJANKE

Knjigarne in knjižnice enkrat na mesec v osmih slovenskih krajih udeležencem na knjižnih čajankah uspešno predstavljajo mladinske knjige. Projekt je zagotovo znaten prispevek k promociji knjig, branja, knjigarn in knjižnic v Sloveniji.

O tem bralnem projektu, ki ga pripravljajo knjigarne Mladinske knjige Trgovine v sodelovanju s Knjižnico Otona Župančiča v Ljubljani, enoto Pionirska knjižnica, smo že poročali. S februarско čajanko smo ravno na sredi "abonmajske" sezone v tem šolskem letu. Odziv na čajankah potrjuje, da smo na pravi poti z našim bralnim projektom, ki je v tem šolskem letu še v eksperimentalnem obdobju. Projekt se namreč razširja tako z izvajalci kot z udeleženci. Še pred iztekom prve sezone se nam želijo pridružiti knjižničarji in knjigarji v Hrastniku in Žalcu. Na vsako čajanko prihajajo novi obiskovalci, ki so slišali, kako imenitno doživetje je knjižna čajanka. Poleg tega je treba poudariti, da prek množičnih medijev s svojim povabilom k branju knjižne čajanke dosegajo tudi širšo javnost in dosti več ljudi, kot jih dejansko pride na čajanke.

Prvotno smo namenjali knjižne čajanke *babicam in dedkom*, ker smo želeli doseči ciljno skupino ljudi v tretjem življenjskem obdobju in jim s tem obogatiti življenje ter jih procesno vključiti v spodbujanje družinskega branja. Prihajajo pa tudi drugi odrasli, ki želijo izkoristiti kratko predstavitev mladinskih knjig, tovrstne informacije so jim dobrodošle, da se bolje znajdejo v razmeroma bogati ponudbi novih (vsako leto približno 400 naslovov) knjig za otroke in mladino.

V tem šolskem letu smo osnovali "abonma" tovrstnih srečanj, ki potekajo hkrati v osmih slovenskih krajih, vsak tretji četrtek v mesecu, ob 10. uri dopoldne, v knjigarnah Mladinske knjige, v sodelovanju s knjižničarji iz lokalnih knjižnic.

Organizacija je skupna, kar racionalizira delo; nosilka je Metka Zver iz Mladinske knjige Trgovine. Prav tako je skupna vsebinska priprava za knjižničarke, voditeljice čajank; pripravljam jih Tilka Jamnik, bibliotekarka iz Knjižnice Otona Župančiča, enote Pionirska knjižnica.

V Celju knjižno čajanko na osnovi skupne organizacije izvajata knjižničarka Ida Kreča in knjigarka Jasna Tomc, v Kopru knjižničarka Nives Kaligarič in knjigarka Davorka Štefanec, v Ljubljani vodi čajanko mag. Tilka Jamnik, pri organizaciji ji pomaga knjigarka Boža Koželj, v Mariboru je čajanka skrb knjigarke Marte Majcen, v Novem mestu sodelujeta knjižničarka Slavka Kristan in knjigar Janez Brulc, v Ravnah na Koroškem knjižničarka Darja Molnar in knjigarka Andreja Grögl, v Slovenj Gradcu knjižničarki Alenka Obretan – Mestek in Milena Krenker – Gumpot ter knjigarka Zdenka Stanonik, v Velenju pa knjižničarki Bernarda Lukanc in Edita Prah Šincek ter knjigarka Marina Vuk.

- Predstavitve so tematsko obarvane: *Kdor bere, se veliko nauči* (oktober),
- *Z branjem si bogatimo dolge večere* (november),
- *Praznični čas* (december),
- *Knjige, ki so lahko v pomoč* (januar),
- *Slovenska zemlja v besedi* (februar),
- *Bolj lepe od pomladi same - so naše mame* (marec),
- *Podarimo knjigo in cvet* (april),
- *S knjigo v naravo, na izlet* (maj),
- *Kdor bere, ima "dvojne počitnice"* (junij).

Omislili smo si abonmajsko kartico *bralčico*, s katero imajo udeleženci čajank ves mesec 10 % popust pri nakupu predstavljenih knjig; udeleženci in njihovi družinski člani po malem izkoriščajo to ugodnost. V krajevnih splošnih knjižnicah so opazili obiske udeležencev čajank. Na vsaki čajanki

se zbere okrog 10 - 20 ljudi in predstavimo povprečno 20 knjig. V eni sezoni bo to pomenilo 1000 ljudi in več ter okrog 180 knjig.

Tilka Jamnik,
KOŽ,
enota Pionirska knjižnica

STATISTIKE, STATISTIKE ...

Kmalu bo deset let odkar sem vstopila v knjižničarske vrste. Tega koraka nikakor ne obžalujem, opravljajenje poklica knjižničarja mi ustreza, le ob koncu leta, ko se je treba spopasti s statistikami in raznimi poročili za preteklo leto, je moj spanec velikokrat moten z morečimi "statističnimi" sanjami.

Ko sem pričela z delom v Knjižnici Bežigrad je potekala izposoja še na klasičen način: brez računalnikov, le konti bralcev in knjižni listki. Konec dneva smo prešteli črtice in številke vpisali v določeno rubriko v preglednici. Ko se rezultati niso ujemali, je prihajalo do prav mučnih situacij. Če vzroka napake oziroma neskladnosti rezultatov ni bilo mogoče odkriti, je bilo treba vse konte obiskovalcev tistega dne ponovno izvleči iz predalnikov in znova ponoviti ves postopek preštevanja. Skupaj s sodelavci sem delila navdušenje in občutke olajšanja, ko smo leta 1995 prešli na računalniško izposajo v COBISS-u. Žal pa se je kmalu pokazalo, da so bili upi o popolni računalniško-programsko podprti izposoji nekoliko prezgodnji. Pokazalo se je, da generirana oblika statističnih poročil v COBISS-u ne ustreza obliki predpisanih obrazcev za letna poročila. Ker ni bila spremenjena oblika poročil v COBISS-u, prav tako pa ne oblika predpisanih obrazcev, smo vsako leto januarja z zmedenimi občutki nesmotnosti našega početja veselo

pretipkavali rezultate statistik iz COBISS-a v predpisane obrazce na papirju. Sprva smo to počeli s pisalnim strojem, korenite spremembe pa ni pomenila niti zamenjava pisalnega stroja z računalnikom, le da smo tokrat prepisovali podatke v Excelove tabele. Še vedno pa me je spremljal občutek, da izgubljam energijo in čas za delo in naloge, ki bi jih moral opravljati knjižnično-informacijski sistem.

Nov žarek upanja zame in verjetno za marsikaterega drugega knjižničarja je pomenilo januarsko povabilo IZUM-a na predstavitev novosti COBISS/Izpisi - statistike v Excelu. Seveda sem se predstavitve udeležila, saj me je rešitev zelo zanimala, sam naslov predstavitve pa je zgovorno pričal, da smo knjižničarji dobili novo orodje, ki pomeni nov kamenček v mozaiku izgradnje informacijskega sistema knjižničnega poslovanja. Kot sem izvedela v Mariboru, gre zasluga, da smo dobili ta programski pripomoček predvsem Knjižnici Šiška, Knjižnici Ljutomer, IZUM-u ter gospe Nadi Češnovar, ki so vsi aktivno sodelovali pri izdelavi tega produkta. Prenos rezultatov iz COBISS-a v Excel je preprost, saj statistike, ki jih nastavimo v COBISS-u v določenem formatu, pošljemo v Excel in tam z manjšimi ukazi kot so "copy" in "paste" izpolnimo tabelo. Manjši problem predstavljajo podatki, ki so razporejeni pod drugo. Seveda se tukaj vsaka knjižnica po svoji vesti odloči ali bo te podatke popravila ali pa jih vrinila h kakšni drugi skupini. Res je, da če poneverimo podatke pri prirastu gradiva, le-ti kažejo napako tudi pri izposoji in moramo tudi tam, po domače rečeno, "frizirati" podatke. Prav tako je res tudi, da verjetno niti en odstotek gradiva ne pride pod drugo, zato se pojavlja dilema ali je te podatke sploh smiselno popravljati. Odločitev je prepuščena nam samim. Mislim pa, da je pošteno, da v objavljenih člankih o izposojenem ali vnešenem gradivu navedemo tudi

odstopanje podatkov zaradi napak, ki so se pri vnašanju gradiva pojavile.

Zavedam se, da se s tem pisanjem dotikam nekaterih problemov v knjižničarstvu, ki jih knjižničarji različno vidijo in razumejo in imajo tudi različne poglede na to, kako bi jih bilo treba rešiti. Kljub temu, da sem sedaj, ko sem zaposlena v specialni knjižnici razbremenjena izpolnjevanja zahtevnejših statistik, ki se izvajajo v splošnih knjižnicah, pa sem vesela vsakega novega prispevka k racionalizaciji knjižničarskega dela. Naj sklenem pisanje v upanju, da prav gotovo lahko s prenekaterim knjižničarjem delim prepričanje, da bi bilo bolje poenotiti zbiranje podatkov med knjižnicami in nato izdelati univerzalno statistiko, ki je ne bi bilo treba nič več prenašati v različne oblike preglednic primernih za poročilo. S tem bi se izognili tudi marsikateri napaki (nastali pomotoma ali namenoma), ki nastaja pri prepisovanju podatkov.

Petruša Miholič,
Inštitut za varovanje zdravja RS

ŠOLSKE KNJIŽNICE

KNJIŽNICA GIMNAZIJE MURSKA SOBOTA PROSTORSKI PROBLEM

Knjižnica naj bi bila med drugim topel primeren prostor, kjer najdemo mir za študij, branje in nasploh za duhovno sprostitev. Je prostor, kjer so vsi učenci "enaki". Knjiga je prijateljica duše, ima čarobno moč, saj prodira v najbolj skrite kotičke našega življenja. Vse, kar se dogaja v življenju, odhaja v knjige. Naj to bogastvo ne ostane skrito med platnicami!

Kako lepe in resnične so te besede, vendar...

Vedno znova ugotavljamo, kako velike so razlike med knjižnicami srednjih in tudi osnovnih šol, tako v materialnih in kadrovskih pogojih dela, kot v sami opremi. Na eni strani imamo vzorčne knjižnice, ki so zgled standardom ustrezno delujoče knjižnice in so uporabne tako na knjižničarskem kot na pedagoškem področju za prikaz vseh nalog, ki jih mora uresničiti knjižnica v sodobni šoli. Prepričana sem, da je še veliko šol, ki imajo skromne knjižnice in se srečujejo s podobnimi problemi. Velikokrat sta zagnanost, dobra volja in strokovna usposobljenost premalo, ko se vedno znova in znova ustavi ob sredstvih.

Pogoji dela šolske knjižnice

Gimnazija Murska Sobota nima samostojne zgradbe, ampak je v sklopu s Srednjo poklicno in tehniško šolo že od leta 1980. Leta 1991 sta se gimnazijski in poklicno-tehniški del skupne šole pravno-formalno združila in takrat je prišlo tudi do delitve in

posledično zmanjšanja knjižničnega prostora in knjižnega fonda. Sedaj imamo že deseto leto svojo knjižnico. Velik problem je prostor. Ta je v središčnem delu stavbe, prej enotna knjižnica je sedaj z omarami provizorično razdeljena na dva dela. Pogoji za delo v takih razmerah so težki. Delo je moteno, ni nobene zvočne izolacije, prostor je visok za dve etaži. Za nemoteno poslovanje ni problem samo premajhen in neustrezen ~~prostor~~, ampak pomanjkljiva tehnološka, računalniška in komunikacijska oprema. Knjižnični prostor je premajhen, je hkrati prostor za knjižno gradivo, izposojajo, obdelavo gradiva, posebnega čitalniškega prostora ni, le nekaj miz in stolov je stisnjenih med knjižne police. Prostor meri cca. 40 kvadratnih metrov.

Na šoli vlada prostorska stiska, saj imamo dvoizmenski pouk. Število dijakov iz leta v leto narašča in kot kaže, bomo čez dve leti imeli okrog 800 dijakov. V knjižnici delam sama, imam polno obvezo. Delo v šolski knjižnici sem prevzela leta 1993, sama sem računalniško obdelala gradivo, okrog 10.000 enot. Delo je bilo težko, saj sem obenem vodila izposojajo. Sem višja knjižničarka in predmetna učiteljica slovenskega jezika, na gimnazijo sem prišla s predhodnimi izkušnjami in znanji, saj sem bila osem let zaposlena na osnovni šoli.

Delo, ki ga opravljam, je raznoliko. Strokovno organizacijsko delo obsega nabavo in obdelavo knjig in drugih informacijskih gradiv. Posredniško delo se omejuje na izposojajo. Pomembno je pedagoško delo z uporabniki, ko gre za postopno usposabljanje dijakov v samostojne uporabnike knjižnice in knjižničnega gradiva s pomočjo ustreznih pomagal in za postopno usposabljanje dijakov v osveščene uporabnike knjige.

Pomembni pa so tudi motivacijski pogovori z bralci in bibliopedagoške ure z dijaki, kjer gre za seznanitev z načinom izposoje, z ureditvijo

knjižnega fonda in sploh z vzdušjem knjižničnega prostora. Občasno pripravim knjižne razstave ob različnih praznikih, ki so povezani s knjigo, ob obletnicah pomembnih ustvarjalcev, organiziram srečanja z literarnimi ustvarjalci itd.

Vsekakor pa je pomembno strokovno izpopolnjevanje knjižničarja, ki zajema različne oblike izobraževanja.

Fond obsega okrog 11.500 računalniško obdelanih enot. Leta 1998 smo dobili novo računalniško opremo za knjižničarja, nimamo pa računalniške opreme za uporabnike. Letos smo pridobili nekaj prostora s hodnikom, nimamo pa opreme. Pred kratkim sva vso gradivo, s pomočjo delavke preko javnih del, opremili s črtno kodo, tako da je sedaj izposojajo veliko hitrejša. Že tretje leto pa imamo za dijake tudi učbeniški sklad. Žal nimamo za to posebnega prostora, kar bi nujno potrebovali ob tako velikem številu knjig.

Leta 1999 je postala naša knjižnica pridružen član sistema COBISS, ki predstavlja skupno osnovo knjižničnega informacijskega sistema Slovenije in sistema znanstvenega informiranja. Izdelan imamo tudi idejni načrt o aktivnem članstvu sistema COBISS, ampak zaenkrat to ni izvedljivo.

V šol. letu 1998 se je začela kurikularna prenova slovenskih gimnazij. V okviru tega so bili podani cilji in vsebine knjižnično informacijskih znanj (KIZ) in obvezne izbirne vsebine (OIV). Dijak naj bi po končanem šolanju znal uporabiti vrsto informacijskih virov in storitev. Da bi knjižnica zadostila zahtevi, da dijakom posreduje po učnem načrtu predpisana knjižnična informacijska znanja, je nujno, da so zadovoljivi materialni in kadrovske pogoji. Knjižnica naj bi bila opremljena z ustrežno tehnološko, računalniško in komunikacijsko opremo, ki omogoča dostop do knjižničnega gradiva in informacij iz knjižnice in zunaj nje.

Dokler naša knjižnica ni v skladu s predpisanimi pogoji, prilagajam izvajanje vsebin našim pogojem, kar pa je težko. Sodelujem s Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota, ampak tudi tam se ubadajo s podobnimi problemi.

Kako naprej?

Kljub vsemu zrem z optimizmom v prihodnost. Gradi se nova sodobna javna knjižnica v Murski Soboti, to bo velika pridobitev, tudi za dijake naše šole. Žal nove gimnazije v bližnji prihodnosti še ne moremo pričakovati, saj se bo prej gradila ekonomska šola, ki se tudi ubada s prostorsko stisko. Razmišljati moramo o reševanju problema v obstoječi šoli. Arhitekt, ki si je ogledal prostor, je mnenja, da bi bilo možno postaviti montažno konstrukcijo, saj je prostor knjižnice visok za dve etaži. Velik problem pa bodo seveda sredstva.

Gimnazija je šola, ki zahteva široko znanje in knjižnica je pri tem nepogrešljiva. Čeravno nas pestijo določeni problemi, se trudim, da nudim dijakom pomoč, da pridejo do zelenih informacij in da niso preveč prikrajšani od ostalih dijakov po Sloveniji, ki imajo boljše pogoje. Zaključila pa bi s tole mislijo: "Saj knjižnica, kakršnakoli že je, je bogato hranilišče znanja, samo treba jo je pravilno izkoristiti in uporabljati, saj je brezplačna in dostopna slehernemu človeku." In kot je zapisal dr. Jožef Smej: "Naj bodo v skrinjah vsi cekini zbrani, cesarstvo, tvoje, KNJIŽNICA, je večje!"

Milena Zelko,
Knjižničarka na Gimnaziji Murska
Sobota

VZPODBUJANJE BRANJA - BRALNI NAHRBTNIKI

Učitelji in še posebej knjižničarji smo tisti, ki se zavedamo, kako pomembno je branje. Naša skrb je, da bi branje postalo vseživljenjski proces. Žal pa se vsi srečujemo z dejstvom, da se v sodobni informacijski družbi knjiga srečuje z drugimi informacijskimi viri. Dejstvo pa je tudi, da je branje nujno potrebno za delo z drugimi informacijskimi viri. Pri branju gre s psihološkega vidika za zunanjo in notranjo motivacijo. Med sabo se ta dva dejavnika zelo prepletata in ju največkrat težko prepoznamo. Vemo, da učenci, ki imajo močno razvito notranjo motivacijo, veliko berejo in pri njih ni potrebna posebna zunanja vzpodbuda. Žal pa je teh le peščica in nas najbolj skrbijo otroci, ki prenehajo segati po knjigi. Vsem znano dejstvo je, da otroci na razredni stopnji radi berejo, torej imajo notranjo in zunanjo motivacijo, saj imajo na razpolago čudovite slikanice z bogatimi in pestrimi ilustracijami. Zanje obstajajo tudi različni projekti za vzpodbujanje znanja, kot so Knjigobube, Berimo z medvedkom, branje za bralno značko.

Na predmetni stopnji vsi občutimo pomanjkanje notranje motivacije za branje, saj se začnejo učenci zanimati za različne druge stvari, posebej fantje. Zanje moramo nujno iskati močno zunanjo motivacijo, da bi bralce ohranili oziroma vsaj preprečili tako občuten padec števila bralcev.

Tudi raziskava o preživljanju prostega časa učencev OŠ Blanca, ki je bila letos tema Otroškega parlamenta, je pokazala podobno sliko. Na razredni stopnji otroci v prostem času posegajo po knjigi, na predmetni stopnji pa je televizija najbolj privlačen medij in močno prednjači pred branjem.

Učenci naj bi brali karkoli, samo da berejo, tako omogočimo vsem, da berejo tisto gradivo, ki ga razumejo,

saj je proces razumevanja eden izmed dejavnikov, da otrok ostane bralec.

Ga. ravnateljica je po inspiraciji, ki jo je dobila na Festivalu vzgoje in izobraževanja v Celju, kjer je bil predstavljen Knjižni nahrbtnik, dala pobudo za Bralne nahrbtnike, ki imajo vlogo vzpodbujanja branja na predmetni stopnji. Moram dodati, da je ga. ravnateljica Ana Mešiček oseba, ki se zelo trudi branju dati pravo mesto oz. ohraniti njegovo pomembno vlogo, zato podpira vsa prizadevanja, ki gredo v smer knjige oz. branja. Edina ovira na tej poti so finančna sredstva za nakup knjig, ki niso zadostna za tako hitro letno reprodukcijo knjižnega gradiva.

V letošnjem šolskem letu smo se na OŠ Blanca odločili za novost - **Bralni nahrbtnik**, ki ima namen, da učence zunanje motivira, vzpodbudi njihovo radovednost. Vemo, da zunanji videz, drugačna zamisel pri učencih, vzpodbudi proces pozornosti in trenutno doseže pozitiven odnos do branja. Želimo tudi ohraniti notranjo motivacijo za dolgoročno branje.

Izredno pomemben je proces razumevanja, ki je potreben za pomnjenje bralnega gradiva, zato sem skušala izbrati primerno bralno gradivo za razvojno stopnjo otrok, ki ji je ta nahrbtnik namenjen. Izbrali smo knjige, ki so bližje interesom, željam, okusu sodobnega bralca. Želimo, da bi bilo branje učencu v užitek

Nahrbtnik vsebuje sodobno mladinsko literaturo, ki jih v prostem dostopu na policah šolske knjižnice ni, zato je učenec dodatno motiviran za Bralni nahrbtnik, če želi prebrati oz. prelistati knjigo, ki ga zanima. Vsebina nahrbtnikov je prikazana na razstavnem prostoru. Izbor knjig je takšen, da že sam naslov oz. naslovnica pritegne otrokovo radovednost in pozornost.

Tako so 17. septembra šli na pot štirje modni nahrbtniki: različni po barvi, obliki in vsebini. Vsakemu razredu je namenjen en bralni

nahrbtnik, ki si ga učenci vsak teden izmenjajo. Sprva so bile v nahrbtniku štiri knjige; ko smo po prvih odzivih ugotovili, da je preveč gradiva za en teden, smo število zmanjšali na tri. V nahrbtniku so tri knjige: priročnik oz. poučna knjiga in dve leposlovni knjigi. Priročnik se običajno nanaša na mladostnikovo obdobje odraščanja, ker po tovrstni literaturi v prostem dostopu veliko učencev zaradi sramežljivosti ne seže, tako pa ostane anonimen bralec. Knjige, ki so v bralnem nahrbtniku, ne sodijo v seznam knjig za branje za bralno značko.

Nahrbtnik spremlja tudi anketni vprašalnik za učence in starše, ker želimo po opravljenem projektu opraviti evalvacijo. Po trimesečnem potovanju bralnega nahrbtnika so se že pokazali prvi rezultati oz. stališča do projekta. Sproti spremljam ta anketni vprašalnik, kjer dobivamo prve namige, želje, stališča in seveda pohvale.

Pričakovani so tudi odgovori na vprašanje: "Zakaj se učenci odločajo za nahrbtnik?" Učenci so odgovarjali: ker je to na naši šoli nekaj čisto novega, rada berem, s knjigami si krajšam prosti čas, rada berem knjige, kjer je vsebina ljubezenska ali pa obravnava probleme mladine, v nahrbtniku so same zanimive knjige.

Odzvali so se tudi nekateri starši, ki so pohvalili naša prizadevanja za branje in nam tudi predlagali, da naj nahrbtnik vsebuje literaturo, ki obravnava probleme sodobne mladine. Glede na odziv je vredno kar naprej iskati nekaj zanimivega in drugačnega. V informacijski družbi se spreminja odnos do branja, zato bomo morali biti knjižničarji še posebej kreativni, da bomo dosegli, da se bodo učenci zavedali, kako pomembno je zanje tudi branje. Dejstvo, da se tehnologija nosilcev informacij spreminja, bomo morali upoštevati tudi knjižničarji in v bralne sezname vključevati tudi avdio-vizualno gradivo, računalniške zapise

(diskete, cd). Tudi naš Bralni nahrbtnik bo drugo leto doživel posodobitev in bo vseboval poleg knjig še drugo vrsto gradiva.

Majda Kočever Klaužer,
knjižničarka OŠ Blanca
in SŠ Sevnica

POUSTVARJALNO PISANJE TUDI PRI BRALNI ZNAČKI

Bralna značka se je ohranila štirideset let kot vsesplošno slovensko kulturno gibanje in prostovoljna dejavnost v šoli, ki vzpodbuja mladino k branju in dviga kulturo mladih. Pomembno vlogo pri promoviranju bralne značke ima seveda mentor, ki jo mora posodablјati po okusu in potrebah sodobne mladine, torej mora biti ustvarjalen in kreativen. Bralna značka, ki je kot interesna dejavnost manj obvezna, kaže še vedno dovolj odziva med učenci, saj je med osnovnošolsko mladino najbolj množična osnovnošolska interesna dejavnost.

Paul Kropp govori o branju kot o čudežnem potovanju. Za otroka je pomembno, da ga popeljemo na to "čudežno potovanje" že v predšolskem obdobju, zato smo uvedli tudi predšolsko bralno značko in tako spodbujamo starše, da berejo svojim otrokom in utrjujejo čustvene vezi, ki so pomembne za vse življenje.

Pomembno vlogo pri predstavitvi bralne značke ima seveda mentor. Njegova najpomembnejša naloga je vzbuditi interes za branje, jih zanj motivirati, da bodo to aktivnost sprejeli kot koristno in prijetno izkušnjo.

Kot knjižničarka sem se srečala z bralno značko - kot kulturnim gibanjem in prostovoljno interesno dejavnostjo, katere namen je dodatno spoznavanje

književnosti, le na bolj sproščen, ustvarjalen način. Sem mentor bralne značke, kar pomeni, da sestavljam priporočilne sezname in preverjam prebrano, torej vodim razgovore o prebranem pri učencih od prvega do osmega razreda.

Vsako leto mi zastavljena naloga predstavlјala tudi izziv, saj imam zdaj večjo avtonomnost in večjo možnost izraziti kreativnost. Vsako leto si zastavlјam vprašanje: "Kako naj pripravim učence do tega, da bodo radi brali? Kako spodbuditi potrebo po branju pri mladem bralcu?"

Najprej sem uvedla novost, da so priporočilni sezname branja daljši - široko zasnovani, tako da lahko vsak učenec najde knjigo, ki mu ustreza; učenci lahko preberejo tudi svoja dela, seveda primerna njihovi starosti. K umetnostnim besedilom, kjer učenci razvijajo literarnoestetske bralne sposobnosti, sem vključila tudi neumetnostna besedila, kjer si učenec pridobi sposobnost pragmatičnega branja. Tako so dobili možnost osvojiti bralno značko tudi počasnejši bralci, ker je na programu dovolj različnih knjig. Bralne programe sproti dopolnјujem z novim gradivom, saj otroci radi segajo po novostih. V vsakem razredu na razredni stopnji imajo seznam učencev, vanj učenci sami vpisujejo prebrana dela za bralno značko, kar vzpodbuja tekmovalnost med sošolci. Najbolj učence navduši, da bi prebral knjigo, priporočilo nekoga drugega. Bralci najraje segajo po knjigi, ki mu jo priporočijo vrstniki. Število prebranih knjig in število obiskov v šolski knjižnici se na predmetni stopnji zelo zniža, posebno še v 7. in 8. razredu. Tudi to dejstvo skušam spremeniti z uvajanjem zanimive mladinske literature na priporočilne sezname.

Poleg klasičnega načina preverjanja, sem začela uporabljati bolj kreativne oblike in skušala povezati **kreativno branje** z **ustvarjalnim oz. poustvarjalnim pisanjem** vsaj pri učencih,

ki so literarno bolj nadarjeni. Učenci imajo možnost izbirati med klasičnim in kreativnim preverjanjem prebranega. Pri klasičnem načinu predvsem otroci nižjih razredov ob ilustracijah podoživljajo prebrano ali sami ilustrirajo zgodbo, učenci višjih razredov poleg obnavljanja, razmišljanja o prebranem, iščejo podatke o avtorju, ilustratorju, založbi... Izražajo lahko osebna mnenja o prebranem, skušajo primerjati dela istega avtorja, ugotoviti podobnosti oz. razlike med knjigo in filmom z istim naslovom, učenci višjih razredov iščejo tudi motive za dejanja njihovih literarnih junakov.

Učenci, ki se odločijo za **kreativno pisanje**, se najprej seznanijo z značilnostmi določene oblike sporočanja. Preberemo primer dnevnika, intervjuja, ankete, življenjepisa ... Dobijo zapisane značilnosti določene funkcijske zvrsti, nato pa sami ustvarjajo. Pri pisanju za bralno značko moramo učence opozoriti, naj jim ne bo glavna skrb pravopis in slovnica, kajti učence bomo težko navdušili za pisanje, če bomo od njega zahtevali, da sleherno besedo prav napiše in prav postavi vejice.

Vse več učencev se odloča za kreativno pisanje, saj to pomeni, da lahko o prebranem molčijo, imajo še dodatno motivacijo, kajti njihove pisne izdelke smo ob 40. obletnici bralne značke izdali v šolskem glasilu **Šolsko glasilo ob 40- letnici bralne značke**.

Posebej priljubljene oblike kreativnega pisanja so intervjuji z glavnimi junaki, horoskopi glavnih literarnih likov, dnevnik najljubših literarnih likov in seveda tudi spremenjeni konci.

Ugotavljam, da se je odstotek učencev, ki v šolskem letu 2000/2001 sodelujejo pri bralni znački, močno dvignil. Menim, da so jih pritegnile nove metode in oblike dela in seveda

dejstvo, da so me učenci spoznali in tako izgubili strah, ki je bil prisoten v prvih letih mojega mentorstva.

Poleg tega za učence, ki sodelujejo, organiziramo slovesen zaključek bralne značke, bodisi z nastopom kakšnega literarnega ustvarjalca, ogledom lutkovne, dramske predstave ali filma; lani so dobili tudi glasilo Bralna značka malo drugače.

Iz priložene tabele je razvidno, da se odstotek sodelujočih pri bralni znački iz leta v leto povečuje. Razveseljuje me predvsem podatek, da se število sodelujočih v bralni znački občutno povečuje tudi na predmetni stopnji, kjer izgubimo kar velik procent bralcev (predvsem 7. in 8. razred). Te mlade bralce skušam obdržati s tem, da sem jim ponudila za branje tudi mladinska dela z ljubezensko tematiko. Seveda ti mladostniki radi berejo tudi o spolnosti v kakšnem romanu.

Preglednica (Priloga 1) dokazuje, da le na razredni stopnji (v zadnjih petih letih) v povprečju sodeluje pri bralni znački okoli 79 % učencev, na predmetni stopnji je ta procent nižji, in sicer znaša manj kot 50 %. Zanimiv je tudi podatek, da se odstotek sodelujočih učencev iz leta v leto zvišuje v vseh razredih, od 1.do 8.razreda. Spodbujajoč je tudi podatek, da se 37,7% udeležba učencev pri bralni znački v šol. letu 1996/97 dvignila na 55,9%, v šolskem letu 2000/2001 pa celo na 77 %.

Rezultati obdelave podatkov so motivacija za moje nadaljnje delo in seveda za uvajanje novosti na področju preverjanja prebranih literarnih del. Vredno se je potruditi in ohranjati bralno značko kot prostovoljno dejavnost učencev.

Priloga 1: Število učencev pri bz glede na razred in šolsko leto

	šolsko leto 96/97	šolsko leto 97/98	šolsko leto 98/99	šolsko leto 99/2000	šolsko leto 2000/2001
1. razred	68,40%	76,90%	100%	100%	100%
2. razred	42,80%	53,80%	53,80%	100%	100%
3. razred	45,20%	57,10%	52,80%	61,50%	100%
4. razred	73,90%	72,70%	85,70%	71,40%	92,30%
5. razred	31,50%	30,40%	36,30%	38,90%	57,14%
6. razred	14,80%	15,70%	15,70%	36,30%	61,90%
7. razred	15,70%	11,10%	15,70%	24%	71,40%
8. razred	6,20%	10,50%	15%	31,50%	33,30%
Skupaj	37,90%	39,20%	47,20%	55,90%	77,00%

Majda Kočevar Klaužer,
knjižničarka OŠ Blanca in SŠ Sevnica

PREDSTAVLJAMO VAM

IZVAJANJE PROJEKTA LEAF V NARODNI IN UNIVERZITETNI KNJIŽNICI

Posrečen akronim **LEAF** (v slovenščini list) sestavljen iz besed **Linking and Exploring Authority Files**, je oznaka za projekt mrežne povezave evropskih rokopisnih fondov. Razvija arhitekturni model za distribuiran iskalni sistem obstoječih in nastajajočih normativnih zapisov (osebnih, korporativnih in geografskih) za rokopisno gradivo. Temelji na predhodnem projektu **MALVINE** (**Manuscripts and Letters Via Integrated Networks in Europe**), ki je omogočil mrežni dostop do bibliografskih podatkovnih baz za rokopise. V našem primeru poteka izgradnja normativne in bibliografske rokopisne baze sočasno. Dodatna možnost, ki jo lahko ponudi projekt LEAF v prihodnje je povezovanje podatkovnih baz v arhivih in muzejih. Projekt poteka pod okriljem Evropske unije in je načelno namenjen njenim članicam. Pri tem je Slovenija edina izjema.

Pomen in cilj projekta

Globalni cilj projekta LEAF je harmonizacija različnih evropskih normativnih baz v sistem, ki bo uporabniku omogočal vpogled v fonde različnih rokopisnih zbirk, ne da bi mu bilo potrebno pregledovati vsako posebej. To bo zblížalo in poenostavilo pridobivanje in izmenjavo informacij iz evropske kulturne dediščine. Za slovensko nacionalno knjižnico je projekt ugodna priložnost za izgradnjo svoje lastne normativne in

bibliografske rokopisne baze. Normativni del baze bo omogočal izmenjavo, oziroma prevzemanje podatkov iz in v bazo Conor.

Posebna vrednost projekta je tudi v možnosti iskanja po normativnih zapisih v več jezikih, med drugim v slovenščini. Glede na veliko število knjižnic in arhivov, ki so v projekt vključeni, bo spekter informacij zelo širok, zato bo vzpostavitev usklajenega dela normative izhodišče za distribuirano poslovanje z možnostjo, da vsak prispeva podatke v bazo in ima do njih dostop. Do zdaj sodelujejo v projektu naslednji polnopravni člani:

- Staatsbibliothek zu Berlin (Nemčija)
- Joanneum Research – Institut für Informationssysteme und Informationsmanagement (Gradec, Avstrija)
- Universitet i Bergen – Forskningsprogram for humanistisk informasjonsteknologi (Bergen, Norveška)
- Crossnet Systems Limited (Newbury, Velika Britanija)
- Österreichische Nationalbibliothek (Dunaj, Avstrija)
- Biblioteca Nacional (Lisbona, Portugalska)
- Biblioteca de la Universidad Complutense (Madrid, Španija)
- Schweizerische Landesbibliothek (Bern, Švica)
- Narodna in univerzitetna knjižnica (Ljubljana, Slovenija)
- Institut Mémoires de L'Édition Contemporaine (Pariz, Francija)
- Riksarkivet (Stockholm, Švedska)

Poleg omenjenih je v projekt v vključenih še nekaj pridruženih članic in več opazovalcev, podporo pa nudi poleg Evropske unije še nekaj sponzorjev.

Potek dela in metodologija

V naši knjižnici traja projekt od 1. marca 2001 do 28. februarja 2004.

Izvajanje je razdeljeno v delovne pakete (workpackages), ki so natančno časovno in tematsko določeni. Združeni so v treh glavnih delovnih fazah:

1. Zahtevki in analize (meseči 1-14) obsegajo analizo modela (Model Requirements Analysis), osrediščenje modela s podatki iz normativnih baz in funkcionalne specifikacije demonstratorja.
2. Razvoj softvera in testiranje (meseči 15-27): sistemski razvoj, priprava testnega okolja in modela kompatibilnosti in vzdrževanja.
3. Evalvacija in validacija (meseči 28-36) obsega testiranje demonstratorjev, evalvacijsko-validacijsko sporočilo, načrt za uporabo in končno poročilo.

Vsak partner ima v skladu s svojimi možnostmi in posebnostmi svoje zbirke dodeljene naloge in vloge. Naša knjižnica kot polnopravna članica sodeluje pri vseh delovnih paketih, svojo glavno zadolžitev pa ima v projektu kot testni demonstrator. Za opravljanje te funkcije bo pri nas nameščeno posebno poskusno vozlišče (test site), ki bo zagotavljalo možnost, da bomo s preverjanjem poskusnih vnosov lahko dosegli veljavne testne rezultate. Preverjanje bo vključevalo ustreznost vnosov, poskusna iskanja končnih uporabnikov ter interoperabilnost med več različnimi demonstratorji, ki imajo vsak svoj računalniški in katalogizacijski sistem. Testiranje bo potekalo v skladu z načrtom "LEAF Test Plan". Rezultati bodo sproti v pomoč pri izboljšavi sistema. Na koncu bodo prikazani v testnem poročilu.

V razvoj normativne in bibliografske baze za rokopisno gradivo sta poleg Rokopisnega vključena še Razvojni oddelek, ki je prevzel izdelavo strukture polj obeh baz, na javnem razpisu izbral izvajalca (to je podjetje ASCENT, ki je izdelalo potreben softver) in poskrbel za koordinacijo

med vsebinskim (bibliotekarskim) in računalniškim delom naloge, Računalniški center knjižnice pa je bazo namestil na strežnik in bo skrbel za nadaljnje vzdrževanje ter modifikacije, ki bodo potrebne z naše strani.

Finančna sredstva naj bi zagotavljala polovico Evropska unija, in sicer na podlagi opravljenih faznih nalog in oddanih poročil ter polovico Narodna in univerzitetna knjižnica preko Ministrstva za kulturo.

Mihael Glavan,
vodja projekta v NUK
Matjaž Lulik,
izvajalec projekta v NUK

PRVA BERČIČEVA NAGRADA

"Je čas za študij, je čas za znanost in je čas za praznovanje," so bile uvodne besede predstojnika Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo prof. dr. Jožeta Urbanija ob podelitvi prve **Berčičeve nagrade za najboljše diplomsko delo v letu 2001**. Prireditelj je bila tudi uvod v praznovanje 15-letnice Oddelka, ki se bo dogajala jeseni.

Predavalnica v petem nadstropju Filozofske fakultete je bila 11. februarja, točno opoldne, ravno prav velika oziroma celo prevelika za vse povabljenе goste (vsi sodelavci Odd. za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo ter diplomanti v letu 2000/01).

Ob življenjskem jubileju – *75-letnici* smo zaželeli vse najboljše *profesorju dr. Branku Berčiču*, ki je ob tej priložnosti izročil "Berčičevo nagrado" **univ. dipl. bibliotekarki Jani Golob** za diplomsko delo z naslovom "*Bibliografija Avgusta Pirjevca*".

Prof. Berčič, ustanovitelj našega oddelka in začetnik institucionalizira-

nega pedagoškega in raziskovalnega dela na področju bibliotekarstva se je zahvalil za čestitke in povedal, da bi bilo za take vrste nagrade primerno tudi katero drugo ime. Pohvalil je delo diplomantov bibliotekarstva in posebej izpostavil nagrajeno diplomo z željo po nadaljevanju začetega dela na tem področju (npr. knjiga o Avgustu Pirjevcu).

Slavnostnemu vzdušju primerno je sledil tudi prigrizek, ki je nudil možnost za klepet med stanovskimi kolegi vseh starosti. Pogrešal sem večjo udeležbo novih diplomantov bibliotekarstva, saj je bila to enkratna priložnost za srečanje nekdanjih študijskih kolegov.

Z Berčičevo nagrado smo tudi bibliotekarji dobili priznanje za dobro opravljena diplomatska dela, kar lahko le pripomore k utrjevanju stroke.

Edo Grabrijan

250 MILIJONOV DOLARJEV IZ ZVEZNEGA PRORAČUNA ZA AMERIŠKE ŠOLSKE KNJIŽNICE

Ob koncu lanskega leta, v drugi polovici decembra 2001, je Ameriški senat podprl listino za osnovno in srednje izobraževanje (Elementary and Secondary Education Act – ESEA) in odobril 250 milijonov dolarjev iz zveznega proračuna za knjižnice osnovnih in srednjih šol. Pri tem je knjižnicam pomagal senator Reed, ki je prepoznal težave neustreznosti virov in tako postal vsesplošni junak šolskih knjižničarjev, učencev in dijakov.

Ameriško knjižnično združenje je to odločitev pozdravilo, saj so mnoge šolske knjižnice v zadnjih letih na svojih policah ponujale vedno manj in njihovo gradivo je bilo bolj in bolj zastarelo. Za ustrezno število novosti namreč ni bilo dovolj denarja.

Ministrstvo za šolstvo je v svoji publikaciji "Postavite branje na prvo mesto" (Put Reading First) objavilo, da je ena glavnih razlik med dobrimi in slabimi bralci v količini časa, ki ga ti namenijo za branje. In čeprav je iz raziskav poznano, da dobro založene knjižnice, ki jih vodijo ustrezno izobraženi kadri, ugodno vplivajo na boljšo pismenost in učenje, se je v zadnjih tridesetih letih vlaganje v šolske knjižnice zmanjševalo. Neposredno zvezno financiranje je bilo ukinjeno leta 1981, posamezne države pa so knjižnicam odmerjale vedno manj denarja in ga usmerjale za druge, prav tako pereče potrebe.

Povprečna cena za novo knjigo v knjižnici znaša 16 dolarjev, povprečen znesek, ki ga posamezno okrožje porabi na učenca za knjige pa je precej manjši (6,75 dolarjev v osnovni in 7,30 dolarjev v srednji šoli).

Senator Reed, ki se je (manj uspešno) zavzemal za šolske knjižnice že prej, je izjavil, da je izboljšanje stanja šolskih knjižnic pomembno za izboljšanje bralnih dosežkov učencev in njihovega splošnega uspeha.

Več kot 4.000 knjižničarjev se je zbralo v Indianapolisu na konferenci ameriškega združenja šolskih knjižničarjev, ki deluje pod okriljem ameriškega knjižničnega združenja (ALA). Razpravljali so o vlogi šolskih knjižnic in knjižničarjev pri poučevanju in učenju. Mnoge šolske knjižnice so zaradi omejenih proračunskih sredstev in stalnega višanja cen knjig po številu in sodobnosti knjig postale neustrezne.

250 milijonov težka zvezna podpora bo zagotovila knjižnicam, da bodo kupile potrebne vire in ostale v prvih vrstah pri podpiranju učenja branja in pismenosti po vsej deželi. Otrokom bodo ta sredstva zagotovila, da bodo postali vseživljenjski učenci. To pa se sklada tudi s pobudo predsednika Busha (Reading First Initiative). Pobuda predsednika Busha je bila dana septembra 2001 z namenom, da bi se vsak ameriški otrok naučil brati do

tretjega razreda osnovne šole. Državam bodo v okviru novoustanovljenega programa, imenovanega pobuda "Najprej branje", na voljo sredstva in orodja, ki jih potrebujejo za odpravo bralnih primanjkljajev. Za začetek je odobrenih 900 milijonov v letu 2002 kot prvi del od 5 milijard dolarjev. Med drugim bodo učitelji bodo deležni davčnih olajšav za nakup knjig. Mnoge raziskave branja so pokazale, kako se otroci učinkovito naučijo brati. Tem spoznanjem je potrebno prilagoditi pouk branja v začetnih letih šolanja¹.

Več podatkov lahko dobite na spletni strani knjižničnega združenja: <http://www.ala.org/>.

Zdenka Verlič,
Knjižnica Srednje ekonomske šole,
Ljubljana

MEDNARODNA SREČANJA

MEDNARODNO POSVETOVANJE BOBCATSSS 2002 V PORTOROŽU

Med 28. in 30. januarjem 2002 je v kulturnem in kongresnem centru Avditorij v Portorožu potekal 10. jubilejni simpozij s področja bibliotekarstva in informacijskih znanosti Bobcatsss pod naslovom: HUM@N BEINGS AND INFORMATION

¹ Vir:

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/09/20010910-13.html>

SPECIALISTS. Tematika letošnjega posvetovanja je želela izpostaviti predvsem prihodnost knjižnično informacijske znanosti in stroke ter bodoče zahteve po potrebnih znanjih in kvalifikacijah na tem področju.

To vsakoletno mednarodno posvetovanje pod okriljem evropske zveze za informacijsko izobraževanje in raziskovanje (EUCLID) ima kar nekaj specifik. Najprej velja omeniti njegovo glavno posebnost; organizacijski proces. Organizacija namreč tradicionalno poteka v sodelovanju dveh evropskih univerz, pri čemer imajo glavno vlogo pri načrtovanju in izvedbi vsebinskih in organizacijskih vidikov študentje pod mentorstvom svojih profesorjev (slovenska mentorja sta bila dr. Primož Južnič in dr. Jože Urbanija). Na tak način se izpolnjuje primarno poslanstvo simpozija; pridobitev praktičnih izkušenj na področju organizacije mednarodnega projekta med študijem in pospeševanje akademskega sodelovanja na evropski in svetovni ravni, pri čemer je velik (in eden prvotnih) poudarek namenjen vzpostavljanju stikov med knjižnično informacijskim sektorjem držav bivšega vzhodnega bloka ter zahodno evropskimi državami. Takšen je bil tudi dosedanji nabor držav in univerz organizatorok.

Samo ime posvetovanja je akronim, kjer posamezne črke pomenijo začetnice mest v katerih so univerze ustanoviteljice (Budimpešta, Oslo, Copenhagen, Amsterdam, Tampere, Stuttgart, Szombately in Sheffield). Pridružile pa so se jim še: Kharkiv, Moskva, Tallin, Torun, Varšava, Sofija, Ljubljana, Krakow in Bratislava.

Letošnje posvetovanje smo organizirali študentje Oddelka za bibliotekarstvo, informacijske znanosti in knjigarstvo na Filozofski fakulteti v Ljubljani in študentje Oddelka za informacijske znanosti in komunikacije z Univerze v Stuttgartu.

Celoten organizacijski proces se je pravzaprav pričel že konec januarja

2000, ko smo se na posvetovanju Bobcatsss 2000 v Krakowu spoznali z bodočimi partnerji in se dogovorili za sodelovanje pri organizaciji letošnjega posvetovanja. Sledilo je formiranje dveh ekip; nemške in slovenske ter prvi stiki v dolgem procesu spoznavanja in skupnega dela. Na začetku zgolj preko elektronske pošte.

Prvi čisto konkretni koraki na poti k realizaciji projekta so se zgodili na posvetovanju leta 2001 v Vilniusu (Litva), kjer sta se ekipi spoznali, izvedli promocijo posvetovanja ter se dogovorili o načinu dela ter posameznih delovnih ekipah (koordinacija projekta, finance in marketing, lokalna ekipa, tehnična ter oblikovalska ekipa ter programska ekipa). Slednje so bile tokrat prvič v zgodovini organizacije posvetovanja Bobcatsss mešane narave, kar pomeni, da so člani vsake ekipe prihajali tako z nemške kot tudi s slovenske strani. S tem je bila pretrgana tradicija matične države organizatorke, ki je priskrbela zgolj facilitete in države glavne organizatorke, ki je poskrbela za vso ostalo tehnično in programsko izvedbo ter večji del financ.

Organizacija in dogovarjanje sta celoten čas priprav potekala večinoma preko elektronske pošte. V maju 2001 in oktobru 2001 pa smo imeli tudi dva intenzivna usklajevalna sestanka; prvega v Ljubljani, drugega pa v Stuttgartu.

Ker smo želeli pretrgati tudi tradicionalno prostorsko izvedbo posvetovanja (univerzitetni ali fakultetni prostori) smo se že poleti 2001 izmed različnih cenovnih možnosti in lokacij odločili za Avditorij v Portorožu. Na eni strani je to predstavljalo precejšen kvalitativni premik v smislu lokacije posvetovanja, na drugi strani pa je pred nas postavilo težko nalogo pridobivanja sponzorjev in sredstev, ki pa smo jo navsezadnje odlično opravili. Obe strani sta pridobili preko 30 sponzorjev in donatorjev.

Glavni pa so bili: Ministrstvo za informacijsko družbo (SLO), Bertelsmann (GER), ADD (SLO) Macromedia (GER), ZBDS (SLO) in drugi.

Tema posvetovanja je bila dokončno dogovorjena že oktobra 2000, razpis tem pa natisnjen in razposlan v cca 2000 izvodih v večino svetovnih držav. Na razpis smo prejeli 74 abstraktov, od katerih smo jih sprejeli 70. V končni fazi je bilo sprejetih ter tudi predstavljenih 59 referatov od tega 12 v obliki poster sessions.

Posvetovanja so se udeležili referenti iz 15 držav (Velika Britanija, Nemčija, Južno afriška Republika, Španija, ZDA, Nizozemska, Danska, Poljska, Avstrija, Izrael, Italija, Avstralija, Madžarska, Slovenija ter Hrvaška) ter preko 200 udeležencev iz 17 držav.

Predstavljeni referati so zajemali precej širok spekter tematik; od primerjalnih študij, vizij ter kritik izobraževalnih sistemov na področju knjižnično informacijskih znanosti pa vse do ekonomsko-globalizacijskih ter etičnih vidikov informacijske družbe, varstva osebnih podatkov ter ohranjanja kulturne dediščine.

Posvetovanje pa je bilo poleg odlične priložnosti za izmenjavo izkušenj in idej tudi priložnost za sklepanje marsikaterega formalnega ali manj formalnega znanstva in prijateljstva ter izhodišče za marsikatero svežo in inovativno idejo in izboljšavo na področju knjižnično informacijske znanosti in stroke.

Na dokončne vtise in mnenja marsikaterega udeleženca sicer še čakamo, vendar pa v spominu nas organizatorjev to leto in pol trdega dela ostaja predvsem kot nadvse koristna strokovna mednarodna izkušnja pa tudi prijeten spomin na številna druženja, sestanke, potovanja in prijateljstva.

Vljudno vabljeni na naslednje posvetovanje Bobcatsss 2003 pod naslovom: *Information policy and the*

EU, ki ga bodo februarja naslednje leto organizirali naši poljski in nizozemski kolegi v Torunu (Poljska). Razpis tem in podrobnejše podatke najdete na njihovi domači strani: <http://www.bobcatsss.com>

Naročilnico za zbornik simpozija Bobcatsss 2002 pa lahko najdete v prilogi knjižničarskih novic.

Sonja Svoljšak,
koordinatorka projekta

E – UPRAVA V KONTEKSTU KONFERENCE eGOVERNMENT "FROM POLICY TO PRACTICE" Bruselj, 29-30 November 2001

Na pobudo komisarja za podjetništvo in informacijsko družbo je v Bruslju od 29. do 30. novembra 2001 potekala konferenca na visokem nivoju z naslovom: **eGovernment "From Policy to Practice"**. Organizacijo je prevzelo belgijsko predsedstvo v sodelovanju z Evropsko komisijo.

Konferenca predstavlja del pomembnega procesa uveljavljanja e-uprave v Evropi. Namen srečanja je promocija razvoja in pregled dosežkov ter aktivnosti pri uresničevanju strategije eEurope s poudarkom na predstavitvi praktičnih primerov državne in lokalne e-uprave v službi državljanov in podjetij.

Na konferenco so bili povabljeni ministri in visoki državni predstavniki EU, EFTA, držav kandidatk za pristop k EU kot tudi nekaterih izven evropskih držav. Konference eGovernment se je udeležilo 500 vabljenih udeležencev, t.j. predstavnikov vlad, lokalne uprave in vodilne industrije kot tudi predstavnikov investicijskih bank,

mednarodnih združenj, Evropskega parlamenta in Evropske komisije. Udeležilo se je več kot 30 ministrov (tudi slovenski), pristojnih za razvoj informacijske družbe, telekomunikacij in modernizacijo javne uprave iz držav članic EU, držav kandidatk ter članic EFTE.

Na konferenci je bila sprejeta tudi ministrska deklaracija s smernicami razvoja po letu 2002, v kateri ugotavljajo:

- da se pri oblikovanju spletnih strani morajo v središče dogajanja postaviti posamezniki in podjetja, ter v skladu s poročilom o "e-vključevanju" (e-Inclusion) več pozornosti posvečati ljudem s posebnimi potrebami,
- da je potrebno storitve zagotavljati v okviru različnih, komplementarnih komunikacijskih kanalov: spletnih in tradicionalnih,
- da je potrebno spodbujati večjo konkurenčnost na področju ponudnikov in proizvajalcev informacijsko komunikacijskih tehnologij in zmanjšati odvisnost od ozkega kroga monopolistov,
- da je treba podpreti razvoj interoperabilnosti omrežnih infrastruktur in storitev, odprtih standardov in "tehnološko nevtralne" regulative.

Ministri menijo, da je za uspešno vzpostavitev spletnih storitev E-uprave, potrebno krepiti vseevropsko sodelovanje, kar bi tudi doprineslo ustrezni varnosti omrežij, varnemu dostopu do e-storitev e-uprave, varstvu zasebnosti in predvsem spodbujati široko uporabo elektronskih podpisov povsod, kjer je to mogoče ne glede ali je to javna uprava ali je to podjetje.

Učinkovito delovanje E – uprave

Ne bo šlo, so bili ministri enotni, brez strukturnih sprememb in

reorganizacije dela, usposabljanja in izpopolnjevanja znanj ter prilagajanja novim pogojem zaposlovanja.

Primeri prakse, ki so ministrom bili predstavljeni, so bili dobri "vzorčni primeri", ki jih je treba razširiti ne samo v domicilnih državah temveč tudi v širšem evropskem in svetovnem okviru. Zato so povabili Evropsko komisijo, da pripomore k natančnejši opredelitvi metodologije vrednotenja le teh, ker bodo bolj jasno definirani pogoji za njihovo uporabo prispevali k večji gospodarski rasti in zaposlovanju v vsej Evropi.

Ministri so dali pobudo nacionalnim upravam in institucijam Evropske unije k oblikovanju skupnih stališč, ki naj izpostavijo pomen in bistvo delovanja e-storitve (eServices) na vse-evropskem nivoju. In skupni temelji za e - upravo bi morali temeljiti na Evropskem forumu eGovernment in eGonverment Observator-ju (slednjega podpira program IDA).

Nadaljnjo sodelovanje

Informacijsko komunikacijska tehnologija je efikasno orodje pri zagotavljanju kvalitetnih storitev uprave, zato so ministri izpostavili pet temeljnih načel, COM (2001)428, 25.7. 2001:

1. odprtost,
2. možnost sodelovanj vseh,
3. zanesljivost,
4. učinkovitost,
5. poenotenost,

in pozvali evropske institucije, da v skladu s tem sprejemajo in izvajajo adekvatne rešitve e-uprave.

Menili so tudi, da bi najprej na nacionalni ravni in kasneje v sodelovanju s poslanci evropskega parlamenta analizirali kako bi lahko uporaba sofisticiranih informacijsko komunikacijskih tehnologij pripomogla k večjemu zavedanju, zanimanju in sodelovanju v evropskih demokratičnih procesih, zlasti v luči

prihajajočih evropskih parlamentarnih volitev leta 2004.

Iz omenjenega je razvidno kako razvoj e-skupnosti (e-community) dobiva vse večje razsežnosti in priložnosti.

Evidentno je tudi, da se mora transformacija proti cilju e-uprave razvijati v smeri od prve generacije, na internet tehnologiji se temelječega pridobivanja in posredovanja informacij, do absolutno interaktivnih storitev.

Ministri so še povabili Evropsko komisijo, da zlasti v okviru 6. okvirnega programa z investicijami podpre področje raziskovalnega in tehnološkega razvoja.

Deklaracijo so ministri zaključili z enotnim stališčem, da dinamična, demokratično usmerjena evropska družba, z močnim produktivnim gospodarstvom zahteva storitveno usmerjeno, zanesljivo in inovativno upravo na vseh nivojih.

Konferenca se je zaključila s povabilom italijanske vlade, da se o dosežkih razvoja projekta e-uprave razpravlja na podobni konferenci v Italiji, julija leta 2003.

Violetta Bottazzo,
svetovalka vlade
Informacijsko-knjižnični oddelek MF

NOVE PUBLIKACIJE

REDKA KNJIGA O REDKIH STARIH TISKIH

Branko Reisp: Redki stari tiski. Slovenska matica, Ljubljana, 2001; 223 str., 42 fotografij, 5425 SIT (za člane 30%).

Domača dela o zgodovini slovenske knjige in sorodnih vedah lahko preštejemo na prste ene roke, zato je zbir strokovno-znanstvenih spisov **Redki stari tiski**, dr. Branka Reispa, prava slovenska redkost.

Svojo knjigo avtor (zgodovinar in bibliotekar) v uvodu označi precej široko kot "izbor ... dela na ... področju slovenske kulturne in narodne zgodovine". Natančnejše branje in pregled gradiva pokažeta, da gre predvsem za zgoščene monografske obdelave starih slovenskih knjig, zemljevidov in drugih tiskov, od naše prve knjige pa tja do konca 19. stoletja. Dela so zvečine že bila objavljena kot spremne besede ali študije k reprintom, faksimilom ali kot samostojni revijalni strokovni članki, zato se zdi njihova notranja povezava dokaj rahla in slučajna, vendar pozorno branje odkrije rdečo nit sistematične obdelave starejše slov. knjige. Dovolj razločno je mogoče razbrati tri vsebinske pramene: zgodovino knjižne produkcije s pregledom avtorjev in strok, npr. prve slov. knjige v 16. stol., starejši slov. zemljevidi, najstarejši uradni razglasi, koledarji in pratike, slov. baročni tiski ipd., začetke slov. knjigotštva in razvoj tiskarstva na naših tleh do 20. stoletja.

Petindvajset prenovljenih in dopoljenih besedil, ki obsegajo od pet do

petnajst natisnjenih strani in se dosledno zaključujejo z navedbo relevantne strokovne literature o predmetu, sicer še ne more predstavljati pregledne zgodovine starejše slovenske knjige, lahko pa tvori njeno ogrodje. To seveda temelji na znanstveni analizi posameznih dosežkov, s katerih se analitični raziskovalec lahko spusti v širše okoliščine splošne in kulturne zgodovine. Prav to Branko Reisp v bistvu počne. Kljub atraktivnosti, redkosti ali posebni privlačnosti nekega primerka, npr. prva slov. knjiga (Trubarjev Katekizem), prvi tiskar na Slovenskem (Janez Mandelc), najstarejši tiskani uradni razglas v slovenščini (Patent Marije Terezije, 1754) ipd., se avtor ne zadovolji z ozkimi bibliotekarskimi ali arhivskimi oznakami o starosti, redkosti, izgledu, ohranjenosti, tiskarskih in knjigotrških podatkih ipd., temveč se vselej pogloblja tudi v analizo okoliščin nastanka, izpeljuje primerjave z drugimi domačimi in tujimi istovrstnimi publikacijami, dodaja tudi gospodarska, politična, sociološka, jezikovna in druga pojasnila, tako da te male monografije skoraj v vseh primerih zares dobijo lastnosti kulturnozgodovinskih študij s področja knjige.

Vzorno je napisan članek *Izdaje polihistorja Janeza Vajkarda Valvasorja*, ki se mu pozna, da se je njegov avtor najbolj temeljito ukvarjal z Valvasorjem, čeprav je v tej knjigi to edini zapis o tem avtorju. Ta prispevek tudi izkazuje Reispovo metodologijo gradnje kratke študije, ki praviloma jedrnato, a zelo natančno in mestoma prav cizelirano naniza najpomembnejša dejstva (historična metoda preverljivih dejstev), jih razvojno poveže s časom in prostorom ter na koncu navede tudi vse bibliografske podatke (v tem primeru vse izdaje Valvasorjevih del do danes) in relevantno literaturo. Enako vzorčen primer je lahko tudi študija *Prvi tiskar na Slovenskem Janez Mandelc*, ki močno presega pred-

stavitev življenja in dela tega tiskarskega nomada, saj prinaša tudi temeljito analizo (deloma tudi vsebinsko) Mandelčevih tiskov in posebej izčrpno bibliografijo dosedanjih raziskav o tematiki (skoraj štiri strani). Ker knjiga vsebuje še dva pregledna analitična članka s tega področja: *Tiskarska produkcija v Ljubljani od leta 1678 do 1764* in *Oris razvoja tiskarstva v Sloveniji od srede 18. do začetka 20. stoletja*, vsi trije skupaj dajejo celovito podobo te kulturno-gospodarske dejavnosti v starejših obdobjih.

Zgradbe, vsebine in metodologije Reispovih spisov smo se bežno dotaknili, podčrtati pa je treba še nekatere njegove dosežke. Najprej posebno iskateljsko vztrajnost. V svoji knjižnici (Narodnega muzeja v Ljubljani) je odkril in popisal nekatere stare slovenske tiske, ki so bili dotlej neznani ali pa so veljali za izgubljene, npr. *Karteli turnirja leta 1563 v Ljubljani*, *Prvi v Ljubljani izdani knjigotrški katalog* ipd. Vsi prispevki so opremljeni s kvalitetnimi črno-belimi fotografijami, ki so za stare dokumente povsem primerne, in so poleg predstavitevne vloge namenjene primerjanju strokovnih popisov s podatki na izvirniku. Knjiga ima globlji razvojni pomen, ker je eno od redkih del na področju zgodovine slov. knjige in zato posredno opozarja na to, kaj vse bi morali še postoriti, hkrati pa pomaga na novo graditi slov. kulturno zgodovino, ki je bila zlasti po 2. svet. vojni hudo zapuščena. Knjiga sodi med obvezno strokovno literaturo na področju bibliotekarstva.

Mihael Glavan,
NUK

UČENJE IN POUČEVANJE S KNJIŽNICO V OSNOVNI ŠOLI

V zbirki *Modeli poučevanja in učenja*, ki jo izdaja Zavod Republike Slovenije za šolstvo, je izšel zbornik prispevkov z naslovom *Učenje in poučevanje s knjižnico v osnovni šoli*. Zbirka prinaša knjige z različnih predmetnih področij, njena glavna značilnost pa je, da prinaša novosti vsebinske prenovе šolstva. V njej je to že druga knjiga za področje knjižnične dejavnosti. Prva je bila Vodnik za šolskega knjižničarja v osnovni in srednji šoli ter v domovih za učence, ki je izšla leta 1999.

Koncept vsebinske zasnove publikacije je pojasnjen v predgovoru z naslovom *Beseda urednice*, temu pa je dodan še uvodni prispevek *Šolska knjižnica v luči kurikularne prenovе osnovne šole*. Prispevki v zborniku so na prvi pogled pestri in različni, vendar imajo svojo logiko, saj prinašajo aktualne vsebine, ki so povezane s prenovо osnovne šole. To je ponazorjeno tudi z razporeditvijo vsebine v tri dele.

V uvodu in prvem delu so predstavljene nekatere novosti na področju devetletne osnovne šole (šolska knjižnica in prenova osnovne šole, knjižnična informacijska znanja, načrtovanje knjižnice s poudarkom na kotičku za najmlajše, primer iz prakse, kako s šestletnikom v šoli in knjižnici, o branju). Drugi del je namenjen načrtovanju pedagoških nalog šolske knjižnice skupaj s primeri učnih ur z uporabo šolske knjižnice od 1. do 9. razreda. Zasnova sprotne priprave je delo Olge Vurcer, posamezni prispevki in priprave pa so nastale tudi v okviru delovnih srečanj šolskih knjižničarjev osnovnih šol, ki so poskusno uvajali nove programe devetletne osnovne šole v 1. in 7. razredu. Prispevke je izbrala in pripravila za objavo delovna skupina v sestavi mag. Ema Stružnik, ki je bila koordinatorica skupine, Alja

Bratuša, Olga Vurcer in Marija Završnik. Konzulentka je bila Majda Steinbuch.

Tretji del zbornika je poimenovan kot priloge, saj prispevki iz tega dela vsebinsko niso v neposredni povezavi s prenovno osnovne šole in izvajanjem knjižničnih informacijskih znanj, so pa koristen pripomoček šolskim knjižničarjem za njihovo strokovno in informacijsko delo (knjižne uganke, ljudsko slovstvo za informacijsko dobo, vsebinska gesla).

Zbornik je zaradi nadgradnje knjižničnih informacijskih znanj v srednji šoli primeren tudi srednješolske knjižničarje, zaradi sodelovanja pri usposabljanju uporabnikov za vseživljenjsko izobraževanje s splošnimi knjižnicami pa tudi za mladinske knjižničarje, saj bralca seznanja z novostmi na področju šolskega knjižničarstva.

Zbornik Učenje in poučevanje s knjižnico v osnovni šoli lahko naročite pri Zavodu RS za šolstvo – Založba (tel. 01/30 05 113, faks 01/30 05 199), naročilnico objavljamo v prilogi. Cena je 4.100,00 Sit.

Majda Steinbuch,
Zavod RS za šolstvo

BORZA DELA

DELO IŠČE

Iščem delo v knjižnici. Končala sem študij bibliotekarstva in umetnostne zgodovine na Filozofski fakulteti. Od tujih jezikov aktivno govorim angleško, pasivno pa nemško. Dobro obvladam tudi delo z računalnikom v okolju Windows (Word, Excel), delo z bazami podatkov, internet in elektronsko pošto. Rada spoznavam nove stvari in sem se pripravljena dodatno izobraževati. Imam veliko idej in zamisli, predvsem pa mi nikoli ne manjka volje in vztrajnosti. Dodatne informacije na tel. 031 762 715

PRILOGE

1. V prvi prilogi objavljamo **prijavnico** za letošnje *strokovno posvetovanje ZBDS*, ki bo na temo "**Knjižnice in javnost**" potekalo od 14. - 16. oktobra na Bledu.
2. V drugi prilogi objavljamo preliminarni **program 2. strokovnega posvetovanja knjižničark in knjižničarjev z mednarodno udeležbo Razvoj visokošolskih knjižnic za univerzo 21. stoletja**. Posvetovanje bo 28. - 29. maja 2002 v Ljubljani. Objavljamo tudi **prijavnico** za udeležbo na posvetovanju.

3. V tretji prilogi objavljamo **naročilnico** za zbornik s CD-ROMom z letošnjega posvetovanja BOBCATSSS.
4. V četrti prilogi objavljamo **naročilnico** za nov zbornik *Učenje in poučevanje s knjižnico v osnovni šoli*, ki ga je izdal Zavod RS za šolstvo.
5. V peti prilogi objavljamo *program seminarja "Uporaba programa Nesstar za sprotno pregledovanje podatkov"*. Seminar, ki ga organizirata Fakulteta za družbene vede, Arhiv družboslovnih podatkov in Narodna in univerzitetna knjižnica bo v petek, **5. aprila 2002** v računalniški učilnici Narodne in univerzitetne knjižnice.

DEŽURNI KNJIŽNIČAR

NOVICE IZ KNJIŽNICE PREŽIHOV VORANC LJUBLJANA

Fotografska razstava Matjaža Krivica "Anonimni prijatelji"

Matjaž Krivic se je rodil 12. januarja 1972 v Ljubljani. V zadnjih petnajstih letih je prepotoval praktično ves svet ter beležil lepote narave, ljudi ter posebnosti sveta in kultur tako drugačnih od sveta, ki nas obkroža. Njegova fotografija je čustvena, družbeno angažirana in polna dovršene fotografske estetike, ki je kljubovalna do enostranske percepcije ter vizije prihodnosti, ki jo ponuja zahodna civilizacija. S svojo angažirano fotografijo polno čustvenega naboja posega v svet kriznih žarišč, vojn, bede ter se podaja v svet odrinjenih, marginaliziranih ljudi z roba tako, da s svojimi deli daleč presega nekakšen goli reportažni avanturizem. Lahko bi rekli, da je njegova fotografija izraz čustev in glasov tapostavljenih s svetovnega obrobja.

Matjaž Krivic je sodelavec številnih slovenskih časopisov in revij kot so Gea, Svet in ljudje, Mladina in številne druge kjer objavlja svoje članke in fotografije. Zadnje leto dela predvsem za ugledno francosko fotografsko agencijo Sipa press in norveško agencijo Milimeter Design in je s svojimi deli prisoten tako v francoskem kot tudi skandinavskem tisku. Matjaž Krivic je imel številne samostojne fotografske razstave kot so bile v Kudu France Prešeren, Galeriji Arteum, v NUKu, zlasti odmevna pa je bila njegova nedavna razstava z naslovom Kalygula v Mali galeriji Cankarjevega doma.

Otvoritev razstave sta glasbeno obogatila Maja Borič na kljunasti flavti in Marko Angelski na lutnji. Spremne besede k razstavi je imel France Zupan.

Otvoritev fotografske razstave z naslovom "Anonimni prijatelji" in prikaz multivizije Kalygula Matjaža Krivica je bila v ponedeljek, 11. februarja 2002, ob 19. uri v galerijskem prostoru Knjižnice na Tržaški 47/a v Ljubljani.

Marko Lakovič

NOVICE IZ KNJIŽNICE MIRANA JARCA NOVO MESTO

Priveditve v mesecu marcu 2002

7. ob 19. uri v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto - predstavitev romana **Noč v Evropi** . Pogovor z avtorico Polono Glavan bo vodila Jadranka Zupančič.
14. ob 18.uri v predavalnici Dolenjskega muzeja **večer z Damjanom Ovscom** avtorjem številnih del vezanih na etnološko kulturno dediščino. Pogovor z njim bo vodila Meta Kušer. Natopil bo ženski pevski zbor Gospodična.
21. ob 10. uri "**Knjižna čajanka za dedke in babice**" v Mladinski knjigi na Glavnem trgu temo "Bolj lepe od pomladi same-so naše(stare) mame" posvečeno materinskemu dnevu. Spoznali bomo tudi poučne knjige o tem, kako sem prišel na svet. Predavanje in svetovanje Slavka Kristan.
21. ob 18. uri v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto na oddelku za odrasle **predstavitev študijskega krožka Beremo z Manco Košir**. Vabimo Vas , da se nam pridružite pri klepetu o leposlovnih knjigah, ki jih je še posebej vredno prebrati.
28. ob 18. uri predvidoma v predavalnici Dolenjskega muzeja **predstavitev občine Žužemberk** v besedi, sliki, glasbi. S spremno razstavo knjižnega in neknjižnega gradiva, ki bo kasneje na ogled v KMJ.

V knjižnici je postavljena razstava o občini Šentjernej "**Nej ga lepšga kraj, ku je Šentjern**".

Na oddelku za odrasle razstava "**Nobelovci**", od 15. marca dalje razstava **Manca Košir**, ki je posodila ime in srce bralnim študijskim krožkom.

Ponudba **Bukvarne** se nahaja na vstopu v novi prizidek. Knjige so v obratovalnem času (od 8.do 19. ure oziroma ob sobotah do 13. ure) naprodaj od 100 SIT /kos dalje.

URE PRAVLJIC na oddelku za mladino bodo **vsak torek ob 17. uri**. Pravljice bo pripovedovala Slavka Kristan.

2. strokovno posvetovanje knjižničark in knjižničarjev z mednarodno udeležbo

RAZVOJ VISOKOŠOLSКИH KNJIŽNIC ZA UNIVERZO 21. STOLETJA

28. - 29. maj 2002,
dvorana Gospodarske zbornice Slovenije, Dimičeva 13, Ljubljana

Pokrovitelj posvetovanja: Univerza v Ljubljani

PRELIMINARNI PROGRAM POSVETOVANJA

Torek, 28. maj 2002

- 8.00-9.00 Registracija udeležencev
9.00-10.30 Otvoritev
Pozdravni govori (predstavniki MŠZŠ, UL, ZBDS, GZS)
Uvodni referat: *dr. Bogomir Mihevc, UL - vabljeno predavanje: Ocena stanja knjižnic in študijske literature v samoevalvacijskih poročilih članic Univerze v Ljubljani*
- 10.30-11.00 Odmor
11.00-13.00 **Visokošolske knjižnice in prenova univerzitetnega študija**
mag. Helena Pečko Mlekuš, DMS NUK: Slovenske visokošolske knjižnice v evropskem prostoru
Alenka Logar-Pleško, OHK FF: Visokošolske knjižnice in njihova vloga pri prenovi univerzitetnega študija na prehodu v novo tisočletje
dr. Alenka Šauperl, FF UL: Prispevek knjižničarja k informacijski pismenosti predavatelja in njegovih študentov
dr. Vlasta Zabukovec, dr. Marko Polič, FF UL: Univerzitetne knjižnice in zaznana kvaliteta komunikacije med bibliotekarji in uporabniki
- 13.00-14.30 Odmor za kosilo
14.30-16.00 **Knjižnični management**
dr. Roswitha Poll, Universitäts- und Landesbibliothek Münster - vabljeno predavanje: Cost analysis in academic libraries (delovni naslov)
mag. Anamarija Rožič-Hristovski, Nana Turk, CMK: Načrtovanje v visokošolskih knjižnicah: oblikovanje strateškega dokumenta CMK
dr. Matjaž Žaucer, CTK: Nabavni konzorciji - slovenske izkušnje
dr. Primož Južnič, mag. Gita Greccs-Smole, VF UL: Knjižnice in računalniški centri, ali opravljajo isto funkcijo?
- 16.00-16.30 Odmor
16.30-17.30 Okrogla miza: **Pristopi h gradnji univerzitetne digitalne knjižnice**
moderator dr. Matjaž Žaucer; udeleženci bodo javljeni kasneje
19.00 Sprejem na Univerzi v Ljubljani, Kongresni trg 12

Sreda, 29. maj 2002

- 9.00-11.00 **Znanstveno informiranje v digitalni dobi**
dr. Christine Borgman, UCLA: Access to information in the networked world (delovni naslov)

- Branka Kerec, UKM: Mlečna cesta znanja : med tradicijo in virtualnostjo tudi v prihodnosti*
Dunja Legat, UKM: Načela znanstvenega publiciranja in tipologija dokumentov v sistemu COBISS
mag. Janez Jug, Mira Vončina, ODKJG FDV: Bibliografija raziskovalcev in profesorjev Fakultete za družbene vede
Karmen Stopar, BF UL: Razporejanje informacij po sekundarnih in primarnih virih - primer literature za področje jablanovega škrlupa
- 11.00-11.30 Odmor
11.30-13.00 **Spletni informacijski viri**
mag. Majda Šef, CEK EF: Elektronski učbeniki : pomoč ali ovira pri študiju?
mag. Jerneja Ferlež, UKM: Do katalogov UKM iz naslonjača: uporaba spletne verzije OPAC-a
dr. Uroš Kunaver, CTK: Sistem za podeljevanje in nadzor računalniških mest v čitalnici
dr. Jure Marn, Tehnološki transfer d.o.o., Maribor: Patenti in patentne družine v bibliografskih zapisih
- 13.00-13.30 Sklepi posvetovanja in zaključek
14.00-15.00 Obisk knjižnice po izbiri: Osrednja družboslovna knjižnica Jožeta Goričarja (Fakulteta za družbene vede UL), Centralna ekonomska knjižnica (Ekonomska fakulteta UL) in knjižnica Pedagoške fakultete UL

O vabljenih predavateljih:

- **dr. Roswitha Poll, Universitäts- und Landesbibliothek Münster**

Je direktorica univerzitetne in deželne knjižnice v Münstru. V letih 1991-1993 je vodila Nemško zvezo visokošolskih knjižnic. Že vrsto let se v okviru mednarodnih organizacij (ISO, IFLA) aktivno ukvarja s standardi za knjižnično statistiko in za merjenje uspešnosti delovanja knjižnic. Njena knjiga *Measuring quality : international guidelines for performance measurement in academic libraries* je eden temeljnih priročnikov za to področje.

- **dr. Christine Borgman, Graduate School of Education and Information Studies, University of California, Los Angeles**

Je profesorica in predstojnica Oddelka za informacijske študije na UCLA in gostujoča profesorica na Univerzi Loughborough. Objavila je preko 150 del in je ena vodilnih ameriških znanstvenic s področja informacijskih in komunikacijskih znanosti. Njeno zadnjo knjigo *From Gutenberg to the Global Information Infrastructure: Access to Information in a Networked World* (MIT Press, 2000) je zveza ASIS (American Society for Information Science and Technology) razglasila za "Knjigo leta 2001".

- **dr. Bogomir Mihevc, Univerza v Ljubljani**

Kot dolgoletni sodelavec Univerze v Ljubljani in aktivni član Slovenskega društva za visokošolsko didaktiko se ukvarja predvsem z vprašanji vrednotenja in izboljšanja kvalitete študija. Je avtor številnih člankov, v letu 2001 pa je na osnovi samoevalvacijskih poročil članic UL pripravil ekspertizo *Izboljševanje kakovosti univerze - naša skupna skrb*.

FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko
znanost in knjigarstvo
Aškerčeva 2
1000 LJUBLJANA

NAROČILNICA

Ustanova: _____

Ulica: _____

Poštna številka: _____ Kraj: _____

Odgovorna oseba: _____ Davčna številka: _____

Naročam _____ izvodov zbornika s CD-ROMom **BOBCATSSS 2002, Hum@n Beings and Information Specialists : future skills, qualifications, positioning**. Po ceni 4.500 SIT.

Datum:

Podpis:

ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO
Poljanska 28
1000 Ljubljana
faks: 01/300 51 99

NAROČILNICA

Naslov naročnika: _____

Ulica: _____

Kraj: _____ Poštna številka: _____

Naročamo:

_____ izv. **Učenje in poučevanje s knjižnico v osnovni šoli** (4100 SIT) **NOVO**

_____ izv. **Vodnik za šolskega knjižničarja** (2500 SIT)

Datum:

Žig

Podpis:

Fakulteta za družbene vede
Arhiv družboslovnih podatkov
in
Narodna in univerzitetna knjižnica
vabita

na seminar

"Uporaba programa Nesstar za sprotno pregledovanje podatkov"

v petek, 5. aprila 2002 ob 11. uri

(računalniška učilnica Narodne in univerzitetne knjižnice, Turjaška 1, Ljubljana)

Seminar je brezplačen!

Posebej vabljeni knjižničarji, ki delajo s študenti, dijaki ali raziskovalci, vabljeni pa so tudi končni uporabniki!

Število udeležencev je omejeno! Prijavnico (najdete jo na spletni strani:
<http://www.nuk.uni-lj.si/izobrazevalni/prijavnica.doc>) pošljite **na naslov NUK,**
Bibliotekarski izobraževalni center, Turjaška 1, 1000 Ljubljana ali preko telefax-a: 01/
200-11-92

Program seminarja:

Arhiv družboslovnih podatkov išče in hrani podatke iz pomembnejših družboslovnih raziskav v Sloveniji. Podatki so namenjeni ponovni uporabi, zlasti za raziskovalce in študente. Vsebina seminarja bo zajemala tri tematske sklope, v katerih bomo na kratko predstavili naloge in delovanje arhiva družboslovnih podatkov. Cilj seminarja je seznaniti udeležence z naravo gradiva v hrambi arhiva in z možnostmi njegovega izkoriščanja. Vsak od treh tematskih sklopov bo vseboval praktično delo z računalnikom, kjer bodo udeleženci reševali uporabne naloge. Naloge same bodo orientirane tako, da bodo zajemale vsebino tekočega sklopa, ter znanje pridobljeno iz predhodnega tematskega sklopa. Na ta način bomo vzpostavili učinkovitejšo komunikacijo med predstavniki arhiva podatkov in udeleženci.

Prvi tematski sklop bo obsegal nekaj osnovnih informacij o arhivu kot osrednjem slovenskem družboslovnem arhivu. Obenem bodo predstavljene naloge arhiva in vsebinska področja, ki jih pokriva. Poleg slovenskega arhiva družboslovnih podatkov bodo predstavljeni tudi pomembnejši evropski arhivi ter druge organizacije, s katerimi se povezuje.

Drugi tematski sklop bo nakazal vzporednice med arhivskim in knjižničnim delom. Tu bodo predstavljeni postopki opisovanja podatkov in gradiva za raziskavo na podlagi mednarodnega standarda DDI za izdelavo kodirnih knjig. Vsebino kodirne knjige pregledujemo v elektronskem katalogu arhiva. Kodirna knjiga je v oporo za lažje razumevanje surovih podatkov in usmerja uporabnika pri analizi.

Tretji sklop pa bo predstavljal uporabo podatkov arhiva družboslovnih podatkov v najožjem smislu. Predstavljen bo programski paket Nesstar, ki omogoča ne le dinamičen pregled kodirnih knjig preko različnih katalogov in uporabo informacij o raziskavi, pač pa omogoča tudi sprotne pregledovalne analize preko svetovnega spleta. Udeleženci bodo imeli možnost izdelovati sprotne analize podatkov preko interneta. Vsi podatki arhiva bodo za udeležence seminarja dostopni brez vseh omejitev.

Potek seminarja:

11.15 - 12.00	Predstavitve spletne strani ADP (http://www.adp.fdv.uni-lj.si/) ter pomembnejših mednarodnih povezav (Irena Vipavc)
12.00 - 12.10	Odmor
12.10 - 12.55	Predstavitve uporabe DDI (Data Documentation Initiative) standarda pri izdelavi kodirnih knjig (Janez Štebe)
12.55 - 13.15	Odmor
13.15 - 14.00	Uporaba orodja Nesstar (Tomaž Kaštrun)

Vabljeni!

Sodelavci ADP

Arhiv Družboslovnih Podatkov
Fakulteta za družbene vede
Univerza v Ljubljani
Kardeljeva pl. 5
SI - 1000 Ljubljana
tel. (0)1 5805--292, + 386 (0)1 5805--293
fax. (0)1 5805--104
E-pošta: arhiv.podatkov@uni-lj.si
<http://www.adp.fdv.uni-lj.si/>